

**T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK MUSİKİSİ ANASANAT DALI
TÜRK MUSİKİSİ PROGRAMI**

**DİKKAT EKSİKLİĞİ OLAN 6-12 YAŞ ARASI ÇOCUKLARDA
VURMALI ÇALGILAR KULLANILARAK DİKKAT SÜRELERİNİN
ARTTIRILMASINA YÖNELİK MODELLERİN İNCELENMESİ VE BİR
MODEL ÖNERİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Zeliha Gülden ANLI**

**Danışmanı
Prof. Leyla Pınar TANSEVER**

İstanbul - 2017

T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

KARŞILANAN Anabilim/Anasanat Dalı Türk Tarihçisi Programı Tezli Yüksek Lisans
öğrencisi ZELİHA GÖZALP AKLI tarafından hazırlanan
"DİLATİFİNİN BİRİNDEN BİRİNE GÖZALP AKLI'NIN KULLANILAN KULLANILAN
DİLATİFİNİN BİRİNDEN BİRİNE GÖZALP AKLI'NIN KULLANILAN KULLANILAN
adlı bu çalışma jürimizce Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Sınav Tarihi : 23.02.2017

(Jüri Üyesinin Ünvanı, Adı, Soyadı ve Kurumu) :

İmzası :

Jüri Üyesi: PROF. LETLA PİRAN TANSEVER
Danışman: HALIÇ Üniv. .... ASD/ABD Öğr.Üyesi

Jüri Üyesi: DOÇ. E. Yi. Saydam
HALIÇ Üniv. .... ASD/ ABD Öğr. Üyesi

Jüri Üyesi: DOÇ. DR. Duygu Rije Kocak
Marmara Üniv. Mülki ASD/ ABD Öğr. Üyesi

Jüri Üyesi: .....
..... Üniv. .... ASD/ ABD Öğr. Üyesi (Yedek)

Jüri Üyesi: .....
..... Üniv. .... ASD/ ABD Öğr. Üyesi (Yedek)

ÖNSÖZ

Dikkat eksikliği bireyin akademik ve sosyal becerilerini etkileyen mental bir bozukluktur. Özellikle 6-12 yaş aralığındaki çocuklarda görülen dikkat eksikliği bozukluğu bu yaş grubundaki çocukların eğitim ve öğretim hayatlarını önemli ölçüde etkilemekte ve tedavi edilmezse ek psikolojik bozukluklarında oluşmasına zemin hazırlamaktadır.

Dikkat eksikliği bozukluğu ve benzeri rahatsızlıklarla öncelikle tıbbi mücadele edilmelidir. Mutlaka bir uzmandan destek alınmalıdır. Ancak bu mücadeleyi çeşitli sosyal ve kültürel eğitimler ile desteklemek akademik, sosyal, kültürel ve daha pek çok açıdan sağlıklı bireylerin yetişmesini sağlar.

Bu tezin amacı da ritim eğitimi ile, geleceğin teminatı olan çocukların ilk akademik ve sosyal açıdan mücadele edecekleri yaşam alanı olan okulda dikkat eksikliğinden kaynaklanabilecek problemlerin giderilmesinde onlara yardımcı olmak, işitsel görsel dikkat sürelerini artırmak suretiyle öğrenme süreçlerini hızlandırmak, müzik sevgisi ve ritim duygusu aşılmasıdır.

İstanbul 2017

Zeliha Gülden ANLI

TEŞEKKÜR

Tezimin oluşmasında bilgi ve tecrübelerini cömertçe aktaran ve desteğini esirgemeyen değerli hocam Prof. Leyla Pınar Tansever'e,

Bu araştırmanın ilk evresinden itibaren her konuda bilgisi ve tecrübesi ile yanımda olan ablam Yük.Mat.Müh. Handan Polat'a ve meslektaşım Şermin Alp'e,

Araştırmanın katılımcı grubu olan Minik Eller Büyük Sesler ritim grubu üyeleri sevgili öğrencilerime,

Araştırmanın yapıldığı Ş.Ö Hasan Akan İlkokulu yönetici ve velilerine,

Tezi görüşleri ile destekleyen Uzm. Psikolog Merve Sosyal Başa'ya çalışmalarım sırasında göstermiş oldukları ilgi, destek ve anlayıştan ötürü,

TEŞEKKÜR EDİYORUM.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖNSÖZ.....	I
TEŞEKKÜR.....	III
İÇİNDEKİLER.....	IV
ŞEKİL LİSTESİ	VI
TABLO LİSTESİ	VIII
KISALTMALAR DİZİNİ.....	IX
ÖZET	X
ABSTRACT	XI
1. GİRİŞ.....	1
2. ÇOCUKLARDA GÖRÜLEN DİKKAT EKSİKLİĞİ BOZUKLUĞU İLE İLGİLİ BİLİMSEL TANIMLAR VE AÇIKLAMALAR	3
2.1. Dikkat Eksikliği Bozukluğu İle İlgili Bilimsel Tanımlar	3
2.2. Dikkat Eksikliği Tanısı Nasıl Konmalıdır?	5
2.3. Dikkat Eksikliği Bozukluğunun Sebepleri Nelerdir?	6
2.4. Dikkat Eksikliği Bozukluğu Belirtileri Nelerdir?	6
2.5. Dikkat Eksikliği Ölçümleri ve Örnek Testler	9
2.5.1. WISCH-R, İlkokul Yaş Grubu İçin Dikkat Testi.....	9
2.5.2. Burdon Dikkat Testi, 10-12 Yaş ve Daha İleri Yaş Grupları İçin Uygulanabilecek Dikkat Testi.....	10
2.5.3. Dikkat Eksikliği-Öğretmen ve Ebeveyn Ölçeği	10
2.6. İlkokul Döneminde Dikkat Eksikliği Bozukluğu	11
2.6.1. Öğretmenlerin Dikkat Eksikliği Bozukluğu Olan Öğrencileri Tanımlamaları	11
2.6.2. Anne ve Babaların Dikkat Eksikliği Bozukluğu Olan Çocuklarını Tanımlamaları	12
2.6.3. Dikkat Eksikliği Bozukluğu olan Çocukların Okulda Yaşadıkları Sorunlar Nelerdir?.....	13
2.6.4. Dikkat Eksikliği bozukluğu Olan Çocuklar İçin Okul Yönetiminin ve Sınıf Öğretmeninin Bilmesi ve Yapması Gerekenler	14

3. ÇOCUKLARDAKİ MÜZİKAL GELİŞİM	16
3.1. Müzik Eğitiminin Çocuk Gelişimi üzerindeki Etkisi ve Önemi	17
3.2. Ritim Eğitiminin Çocuk Gelişimi Üzerindeki Etkisi ve Önemi	18
3.3. Ritim Eğitiminin DEB Olan Çocuklara Faydaları	21
4. DİKKAT SÜRESİNİ ARTTIRICI VE YARATICILIĞI GELİŞTİRİCİ MÜZİK EĞİTİMİ MODELLERİ	22
4.1. Dalcroze Müzik Eğitim Modeli	22
4.2. Orff Müzik Eğitim Modeli	23
4.3. Kodaly Müzik Eğitim Modeli	24
4.4. Suzukı Müzik Eğitim Modeli	24
5. 6-12 YAŞ ARALIĞINDAKİ ÇOCUKLARDA DİKKAT SÜRESİNİ ARTTIRMAYA YÖNELİK ALAN ÇALIŞMASI	25
5.1. Araştırmanın Amacı	25
5.2. Araştırmanın Yöntemi	25
5.3. Araştırmanın Çalışma Sahası ve Grubu	25
5.4. Araştırmanın Yönteminin Uygulanması	26
5.4.1. Yöntemin Birinci Sınıf, 6-7 Yaş Grubu DEB olan Çocuklar Üzerinde Uygulanması.....	26
5.4.2. Yöntemin DEB Olan 8-9 Yaş Grubuna Uygulanması.....	30
5.4.3. Yöntemin DEB Olan 10-11 ve 12 Yaş Grubuna Uygulanması	35
6. ARAŞTIRMANIN SONUCUNDA ELDE EDİLEN BULGULAR	39
7. SONUÇ	45
8. KAYNAKLAR	47
9. EKLER	48
9.1. Burdon Testi	48
9.2. Dikkat Eksikliği - Öğretmen Ölçeği	49
9.3. Dikkat Eksikliği - Ebevyn Ölçeği	50
9.4. Öğrenci Gözlem Formu (DEB)	51
9.5. Katılımcı Grubun Ritim Kompozisyonları	52
9.6. Uzman Görüşü	53
9.7. Minik Eller Büyük Sesler Arşivi	56
9.8. Gelecek Onların Dergisi	62
9.9. Diğer	68
10. ÖZGEÇMİŞ.....	69

ŞEKİL LİSTESİ

	Sayfa No
Şekil 3.1. Shaker	19
Şekil 3.2. Kurbağa Guiro	19
Şekil 3.3. Guiro	19
Şekil 3.4. Yağmur Sesi.....	19
Şekil 3.5. Bongo	20
Şekil 3.6. Djembe	20
Şekil 3.7. Guiro	20
Şekil 3.8. Trampet	20
Şekil 3.9. Darbuka	20
Şekil 3.10. Ago go.....	20
Şekil 3.11. Clave	21
Şekil 3.12. Tef.....	21
Şekil 5.1. Hece ve Nota Değeri	27
Şekil 5.2. Hece ve Nota Değeri	27
Şekil 5.3. Hece ve Nota Değeri	27
Şekil 5.4. Hece ve Nota Değeri	27
Şekil 5.5. Hece ve Nota Değeri	27
Şekil 5.6. Hece ve Nota Değeri	27
Şekil 5.7. Hece ve Nota Değeri	28
Şekil 5.8. Kedicik Şarkısı Hece ve Nota Değeri	29
Şekil 5.9. Postacı Nota	31
Şekil 5.10. Postacı Clave Nota	31
Şekil 5.11. Postacı BongoNota.....	31
Şekil 5.12. Silifke Nota ve Sözler	32
Şekil 5.13. Silifke Clave Örnek Nota	32
Şekil 5.14. Silifke Bongo Örnek Nota	32
Şekil 5.15. 1 No'lu Ritim Kalıpları	33
Şekil 5.16. 2 No'lu Ritim Kalıpları	34
Şekil 5.17. İki ve Üç Zamanlı Basit Ölçüler	36
Şekil 5.18. Dört Zamanlı Basit Ölçüler.....	37
Şekil 5.19. Perhaps Ritim	37
Şekil 5.20. Gın gıgın Ritim	37
Şekil 5.21. Örnek Ritim Kalıbı.....	37
Şekil 6.1. 1.Yıl Değerlendirme.	39
Şekil 6.2. 2.Yıl Değerlendirme.	40
Şekil 6.3. 3.Yıl Değerlendirme.	42
Şekil 9.1. İlk dersler.	56
Şekil 9.2. İlk dersler.	56
Şekil 9.3. Sevgi Çemberi.....	57
Şekil 9.4. Ataşehir Belediyesi Bilim Şenliği	57

Şekil 9.5.	Ş.Ö.Hasan Akan İlköğretim Okulu Yeni Yıl Etkinliği	58
Şekil 9.6.	Ş.Ö.Hasan Akan İlköğretim Okulu Yeni Yıl Etkinliği	58
Şekil 9.7.	Ş.Ö.Hasan Akan İlköğretim Okulu 23 Nisan Etkinliği	59
Şekil 9.8.	Ş.Ö.Hasan Akan İlköğretim Okulu 23 Nisan Etkinliği	59
Şekil 9.9.	Ş.Ö.Hasan Akan İlköğretim Okulu Yıl Sonu Etkinliği	60
Şekil 9.10.	Ş.Ö.Hasan Akan İlköğretim Okulu Sertifika Töreni	60
Şekil 9.11.	MEBS Dinleniyor	61
Şekil 9.12.	Gelecek Onların Dergisi Sayı 2 Perküsyon Öğretmeninin Köşe Yazısı	62
Şekil 9.13.	Gelecek Onların Dergisi Sayı 3 Perküsyon Öğretmeninin Köşe Yazısı.	63
Şekil 9.14.	MEBS Kursu Başarı Belgesi.....	63
Şekil 9.15.	Gelecek Onların Dergisi, Sayı:1.	64
Şekil 9.16.	Gelecek Onların Dergisi, Sayı:1.	65
Şekil 9.17.	Gelecek Onların Dergisi, Sayı:1.	66
Şekil 9.18.	Gelecek Onların Dergisi, Sayı:1.	67
Şekil 9.19.	Gazete Ataşehir, Yıl: 7 Sayı:65.	68

TABLO LİSTESİ

	Sayfa No
Tablo 5.1. Tam ve Yarım Vuruş Değer Tablosu	26
Tablo 5.2. Tam ve Yarım Vuruş Değer Tablosu	26
Tablo 5.3. Nota Değer Tablosu	33
Tablo 5.4. Nota ve Sus Değer Tablosu.....	35
Tablo 5.5. Nota Değer Tablosu	36
Tablo 6.1. Birinci Ritim Kalıbının Değerlendirmesi (Yıl 1)	40
Tablo 6.2. İkinci Ritim Kalıbının Değerlendirmesi (Yıl 1)	40
Tablo 6.3. Birinci Ritim Kalıbının Değerlendirmesi (Yıl 2)	41
Tablo 6.4. İkinci Ritim Kalıbının Değerlendirmesi (Yıl 2)	41
Tablo 6.5. Birinci Ritim Kalıbının Değerlendirmesi (Yıl 3)	42
Tablo 6.6. İkinci Ritim Kalıbının Değerlendirmesi (Yıl 3)	42
Tablo 6.7. Üçüncü Ritim Kalıbının Değerlendirmesi (Yıl 3).....	43
Tablo 6.8. Dördüncü Ritim Kalıbının Değerlendirmesi (Yıl 3)	43

KISALTMALAR DİZİNİ

DEB :Dikkat Eksikliği Bozukluğu

DEHB :Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu

MEBS :Minik Eller Büyük Sesler

Ş.Ö. :Şehit Öğretmen

GENEL BİLGİLER

Adı ve Soyadı : Zeliha Gülden ANLI
Ana Sanat Dalı : Sosyal Bilimler
Programı : Türk Musikisi
Tez Danışmanı : Prof. Leyla Pınar TANSEVER
Tez Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans Tezi – Ocak 2017
Anahtar Kelimeler : Müzik, Ritim, Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu

DİKKAT EKSİKLİĞİ OLAN 6-12 YAŞ ARASI ÇOCUKLARDA VURMALI ÇALGILAR KULLANILARAK DİKKAT SÜRELERİNİN ARTTIRILMASINA YÖNELİK MODELLERİN İNCELENMESİ VE BİR MODEL ÖNERİSİ

ÖZET

Bu tezin amacı, dikkat eksikliği olan 6-12 yaş aralığındaki çocuklarda vurmalı çalgılar kullanılarak dikkat sürelerini arttırmaktır.

Bu amaç doğrultusunda, araştırmacı tarafından geliştirilen ritim eğitim programının içeriğinde öğrenilen ritim kalıplarının düzenli tekrar edilmesine ve çoklu ritim çalışmalarına dayalı deneysel araştırma modeli bir çalışma yürütülmüştür.

Üç yıl sürmesi planlanan bu çalışmada, dikkat eksikliği olan öğrencilere yönelik “ritim eğitim programı” uygulanarak eğitimin sonunda katılımcı öğrencilerin sosyal becerilerinin artabileceği, müzik-ritim algılarının gelişebileceği, dikkat eksikliğine bağlı oluşan problemlerinin çözülebileceği gözlemlenmiştir.

Bu konuyla ilgili geliştirilen çalışma ve pratikler araştırma konusu olacak şekilde tezin içinde sunulmuştur.

GENERAL INFORMATION

Name and Surname	: Zeliha Gülden ANLI
Main Branch	: Social Sciences
Programme	: Turkish Music
Consultant of Thesis	: Prof. Leyla Pınar TANSEVER
Sort of Thesis and date	: Masters – January 2017
Key words	: Music, Rhythm, Attention Deficit and Hiperactivity Disorder

AN INVESTIGATION OF MODELS FOR INCREASING ATTENTION SPAN IN CHILDREN BETWEEN IN THE AGE OF 6 TO 12 WITH ATTENTION DEFICIT DISORDER BY USING PERCUSSION AND A MODEL SUGGESTION

ABSTRACT

The aim of this thesis is to increase the attention span of children between the age of 6 to 12 with attention deficit disorder by using percussion instruments.

To fulfill this purpose, an experimental research based on the rhythm training program and repeated rhythm patterns developed by the researcher in the context of multiple rhythm studies has been carried out.

In this study, "rhythm education program" was applied to the students with attention deficit disorder and it was observed that the social skills of the participant students could be increased at the end of the training and the problems due to lack of attention could be decreased. The program was planned to last for three years.

The works and practices developed on this topic are presented in the thesis as a research topic.

1. GİRİŞ

Bu tezin amacı erken çocukluk döneminde başlayan ve bireyin akademik ve sosyal becerilerini olumsuz yönde etkileyen dikkat eksikliği bozukluğunu ritim eğitimi ile bireyin dikkat süresini arttırarak gidermektir.

Dikkat eksikliği bozukluğu, bireyin yaşamını etkileyecek boyutta dikkat sorunları yaşamasıdır. (Ercan ve Aydın, 2014:17) Dikkat eksikliği bozukluğunun çeşitli sebepleri vardır. Bu sebepler genetik ve çevresel olabileceği gibi hayata sonradan dâhil olan dış uyaranlarda dikkat eksikliği bozukluğuna neden olabilir. Genetik sebeplere örnek olarak bireyin aile fertlerinde veya ikiz doğumlarında eşlerden birinde DEB olma ihtimali durumlarını gösterebiliriz. Çevresel sebeplere örnek olarak anne karnında oluşabilecek olumsuzluklar, gebelikte annenin sigara, alkol veya zararlı madde tüketimi gibi durumları gösterebiliriz Annenin gebelik sırasında iyi beslenmemesi, zararlı maddeler kullanması gibi olumsuzluklar dikkat eksikliğinin yanı sıra bebek için çok daha kötü rahatsızlıklara sebep olabilir.

Ayrıca, teknolojinin hızla geliştiği bir çağda yaşamaktayız. Bu hızlı gelişim çocuklarımız hem olumlu hem de olumsuz yönde etkilemektedir. Bilgisayar oyunları, akıllı telefonlar ve çizgi filmlerde olduğu gibi ekranda sürekli karışık hareketlilik içeren programlarda sonradan dikkat eksikliğine neden olabilmektedir. Bu tür sebepler çocukların hatta yetişkinler için bile daha sabır gerektiren ve daha akademik beceriler içeren işlere odaklanmalarını zorlaştırmaktadır. DEB mücadele edilmesi ve çözülmesi gereken tıbbi mental bir bozukluktur.

Dikkat eksikliği bozukluğu ile tıbbi mücadeleye destek olabilecek dikkat süresini arttırmaya yönelik ancak temelde müzik öğretimi amaçlı çeşitli bilinen yöntemler, modeller vardır. Dalcroze, Orff, Kodaly ve Suzuki müzik eğitim modelleri temellerinde doğaçlamayı esas almışlardır. Bu modeller ayrıntılı bir biçimde tezin içeriğinde incelenmiştir.

Bu modellerin dışında bu tezde, alan çalışması yapılmış, temelinde dikkat süresini arttırma amacı olan yeni bir model önerisi sunulmaktadır.

Dikkat eksikliği olan çocuklara müzik eğitimi özellikle müziğin temel taşı olan ritim eğitimi verilerek dikkat sürelerinin arttırılması sağlanabilir.

Ritim eğitimi belirli bir düzen, kurallar ve disiplin içerisinde verilir. Ritim dikkat çeker, sürekli tekrar ile zihni çalıştırır, geliştirir ve dikkat süresinin arttırılmasına yardımcı olabilir.

Dikkat eksikliği bozukluğu görülen çocuklarla grup çalışmaları yapılarak düzenli ritim eğitimi verilerek dikkat süreleri arttırılabilir.

Bu tez çalışmasında; DEB ile ilgili bilinmesi gerekenler bilimsel bilgilere, uzman görüşlerine yer verilmiştir. DEB olan çocukların tedavilerine destek amaçlı sosyal ve akademik becerilerini geliştirmeye odaklı müzik eğitim model önerisi sunulmuştur.

2. ÇOCUKLARDA GÖRÜLEN DİKKAT EKSİKLİĞİ BOZUKLUĞU İLE İLGİLİ BİLİMSEL TANIMLAR VE AÇIKLAMALAR

Bu bölümde, dikkat eksikliği bozukluğu ile ilgili bilimsel konulara, açıklamalara ve uzman görüşlerine yer verilmiştir.

2.1. Dikkat Eksikliği Bozukluğu İle İlgili Bilimsel Tanımlar

Dikkat eksikliği; bireyin sosyal ve kültürel özelliklerine oranla konsantre olmada güçlük çekmesi, unutkan olması, dağınık olması, işlerini organize etmede güçlük çekmesi, bir iş yaparken kolayca dikkatinin dağılması, dikkat ve sabır isteyen işlerden kaçması ve basit dikkat hataları yapmasıdır. (Ercan, 2015:25)

Dikkat eksikliği; bireyin dikkatini bazı alanlarda uzun süre odaklayamama, konsantre olamama durumudur. (Abalı, 2015:18)

Dikkat eksikliği; dikkat süresinin ve yoğunluğunun bireyin yaşına göre olması gerekenden daha az olmasıdır. (Sürücü, 2016:19)

Dikkat eksikliği; bireyin yaşamını etkileyecek boyutta dikkat sorunları, yaşamasıdır. (Ercan ve Aydın, 2014:17)

Dikkat eksikliği; Dikkatin belirli bir noktaya toplanamaması, kolayca dağılması, dağınıklık unutkanlık ve basit hatalar yapma gibi belirtilerin sonucunda ortaya çıkan tıbbi bir rahatsızlıktır. (Sürücü, 2016:20)

Dikkat eksikliği; kişinin yaşına, sosyal ve kültürel özelliklerine oranla konsantre olmada güçlük çekmesi, unutkan olması, dağınık olması, işlerini organize etmede güçlük çekmesi, bir işe konsantre olduktan sonra basit bir uyarı ile çok kolay dikkatinin dağılması, dikkat ve sabır gerektiren işlerden kaçınması ve sık sık basit hatalar yapma durumudur. (Ercan, 2015:19)

Bu tanımlardan da anlaşılacağı gibi dikkat eksikliği, toplumda çocuklarda sıklıkla kendini gösteren tıbbi bir hastalıktır ve tedavisi için mutlaka bir uzmandan yardım alınmalıdır.

DEB olan çocuklar daha fazla yardıma ihtiyaç duyarlar. Yaşıtlarının çoğu tarafından daha kolay yerine getirilen görevleri daha fazla talimat ve daha fazla hatırlatma ile yapabilirler. Bu durumlardan ötürü uzman psikolog, öğretmen ve veli DEB olan çocuklar için birlikte hareket etmeli ve ortak çözüm aramalıdır.

DEB çeşitli şekillerde kendini gösterir. Dikkat eksikliği olan çocuklar çok hareketli olmayabilir. Aşırı hareketlilik hiperaktivite bozukluğuna işaret olabilir. Bir çocuk hareketli olmayabilir ancak dikkat eksikliği bozukluğu olabilir.

Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu durumlarının üç temel belirtisi vardır. Bu belirtiler her yaşta görülebileceği gibi daha çok çocukluk dönemlerde yaşanabilir ve etraftan fark edilebilir. Genellikle hiperaktivite ve dikkat eksikliği bozuklukları aynı anda görülmekle beraber bazen dikkat eksikliği daha ön planda ya da tam tersi durum dikkat eksikliği geri planda olabilir. Dikkat eksikliği ön planda olan çocuklar ders başarısı açısından daha risklidir. Bu çocuklar okul, ders ve ilgili görevler açısından daha fazla sorun yaşayabilirler. (Abalı, 2015:19)

Dikkat eksikliği ile ilgili önemli bir noktayı açıklamak gerekebilir. Bilgisayar, televizyon gibi bireyin sevdiği veya ilgi duyduğu alanlarda dikkat eksikliği veya dikkat dağınıklığı yoktur. Burada önemli olan DEB belirtilerinin görev ve sorumluluk alanlarında olmasıdır. Genellikle anne ve babaların çocuklarına DEB tanısını yaparken bu noktada hata yapabilmektedirler. Dikkat eksikliği sorunu olan çocukların, ilgilerini gerçekten çeken konular ya da etkinliklerde dikkatlerini uzun süre sürdürebiliyor olmaları anne, baba ve öğretmenleri şaşırtabilir hatta bu nedenle çocukta DEB olmadığını savunabilirler. Aynı çocuk çizgi filmi izlerken dikkati uzun süre dağılmayabilir ancak ödev yaparken veya kitap okurken dikkatini toplamada güçlük çekebilir hatta ilerleyen zamanlarda öğrenme güçlüğü problemi de yaşayabilir. (Sürücü, 2016:25)

Özetle; dikkat olmadan öğrenme olmaz. Birey dikkatini toplamadan yeni bir bilgiyi öğrenmesi ve verimli olması mümkün değildir. Bu nedenle DEB ile çeşitli yöntemler ile mücadele etmek gerekir.

DEB ile öncelikle tıbbi mücadele edilmelidir. Ancak bu mücadeleyi özellikle çocuklarda müzikal eğitim ve aktivitelerle desteklemek daha iyi sonuçlar alınmasını sağlayabilir. DEB olan çocuklara yönelik ritim grup çalışmaları dikkat eksikliğinden kaynaklanan problemlerinin azalmasına yardımcı olabilir. Ritim eğitimleri çocukların mental becerilerini geliştirdiğinden akademik ve sosyal becerilerini gelişme gösterir.

2.2. Dikkat Eksikliği Tanısı Nasıl Konmalıdır?

DEB tanısının profesyonel bir uzman tarafından konması uygun olanıdır. Yanlış tanı mevcut problemi çözülemez hale getirebilir. Bu tanı genellikle klinik görünüm, aileden alınacak öykü ve öğretmenden alınacak bilgiler birleştirilerek konur. Tanıyı kesinleştirmeye için anne babaya verilecek tarama formları, öğretmene verilecek gözlem formları, DEB testleri ve IQ testleri yardımcı olur. Tanı açısından WISC-R dikkat testleri uygundur. Bir çocuk psikiyatristi tarafından yapılacak muayene ve değerlendirme sonucunda eşlik eden başka psikiyatrik problem olup olmadığına da bakılmalıdır. (Abalı, 2015:83)

Günümüzde çocuk ruh sağlığı kliniklerine başvuru nedenlerinin başında çocukların davranış bozuklukları ya da derslerde yeterince başarılı olamama durumları gelmektedir. Dersleri dikkatli dinlememe, ödev yapma ile ilgili sorunlar yaşama, fazla hareketli olma durumu, sorumluluklarını yerine getirmede güçlük çekme gibi sorunlar ailelerin ve öğretmenlerin sıklıkla karşılaştığı DEB sonucu ortaya çıkan sorunlardır. Bir çocukta DEB belirtilerin tamamı olabileceği gibi bir kısmı da bulunabilir. Fiziksel rahatsızlıklar, gelişimsel sorunlar, görme-ışıtme kusurları sosyo-kültürel yetersizlikler, çocuğun yetişmesine uygun olmayan ortamlar, aile içi sorunlar, öğretmen ya da eğitim programından kaynaklanan problemler çocuklarda DEB neden olabilir. Tanı aşamasında yanıtlanması gereken 5 temel soru vardır. (Sürücü, 2016:70-71)

- a. Çocukta veya ailede dikkat sorununa neden olabilecek etmenler var mı?
- b. Dikkat eksikliğine hiperaktivite bozukluğu da eşlik ediyor mu?
- c. DEHB durumuna eşlik eden başka psikiyatrik sorunlar var mı?
- d. Ebeveynde DEB ya da DEHB var mı?
- e. DEB ve DEHB' nun şiddeti nedir?

Çocukların davranışları farklı ortamlarda farklı olabilir. Muayene sırasında çok sakin olabilen çocuk okul ortamında aşırı hareketli veya dağınık olabilir. Okulda farklı evde farklı olabilir. Gözlem yapan kişilerin DEB konusuna bakış açıları da çocukla ilgili alınan bilgileri etkiler. Bu nedenle bir çocukta DEB olup olmadığına karar verebilmek için çocukla, aileyle, öğretmenleriyle görüşmek çocuğun davranışlarını gözlemleme şansı olan tüm kaynaklardan bilgi almak gerekir. Sonuç olarak; DEB ayrıntılı bir inceleme ve değerlendirme sürecinden sonra tanı konulabilecek bir rahatsızlıktır. (Sürücü, 2016:70-71)

2.3. Dikkat Eksikliği Bozukluğunun Sebepleri Nelerdir?

Dikkat eksikliği bozukluğunun sebeplerini genetik ve çevresel faktörler olarak ikiye ayırabiliriz.

Dikkat eksikliği bozukluğunun meydana gelme nedeninin araştırılmasında üzerinde en çok durulmuş olan konu kalıtım yani genetik çalışmalardır. DEB olan çocukların akrabaları arasında da benzer DEB belirtilerinin görülmesi çocukta da olma riskini artırır. Bu durumun genetik sebebin sonucudur. Kalıtım ile ilgili araştırmalarda en önemli konulardan biri de ikiz çalışmalarıdır. Çünkü ikizler kalımsal yapı olarak birbirine çok benzerler. İkiz çocukların birinde DEB olması eğer tek yumurta ikizleri ise eşinde olma olasılığı %80 civarındadır. Eğer ikizler çift yumurta ikizleri ise eş kardeşin DEB olma olasılığı %30 civarındadır. Bu durum DEB'nun meydana gelmesinde kalıtımın rolünü desteklemektedir. (Ercan ve Aydın, 2016:47)

Dikkat eksikliği bozukluğu çevresel etkenlerin etkisiyle de sonradan meydana gelebilir. Beyin aktivitesini bozan bazı çevresel etkenler DEB olmasına neden olabilir. Bu etkenler insan beyninin en hassas olduğu ve geliştiği anne karnındaki dönemde ve erken çocuklukta çok fazla etkilidir. Gebelikte annenin iyi beslenmemesi, sigara, alkol, zararlı maddeler kullanması, travma ile sonuçlanabilecek olaylara maruz kalması bebekte pek çok hastalığa yol açacağı gibi DEB ve DEHB riskini de arttırmaktadır. Ayrıca genetik olarak DEB ve DEHB riski taşıyanlar için çevresel etkenlerinde olması rahatsızlıkların şiddetini arttırabilir. (Ercan ve Aydın, 2016:47)

2.4. Dikkat Eksikliği Bozukluğu Belirtileri Nelerdir?

a. Dikkatini ayrıntılara veremez.

Dikkatini ayrıntılara verememe çocuklarda sık görülen bir belirtidir. Çoğu zaman ders dinlerken, ödevlerini yaparken veya bir işle uğraşırken dikkatini toplayamaz ve basit hatalar yapar. Dikkatini ayrıntılara vermeme durumu acelecilik ve sabırsızlıktan meydana gelebilir. DEB olan çocuklar acele ederek, sabır göstermeden elindeki işi bitirmek isterler. Hemen sonuca gitmek istedikleri için ayrıntıları gözden geçirirler ve hata yapma olasılıkları artar. Bu çocuklara küçük yaştan itibaren

dikkat sistemini uyaran egzersizler yaptırılarak hata yapma oranlarını düşürebilir.

- b. Çoğu zaman üzerine aldığı etkinliklerde veya sosyal etkinliklerde dikkati dağılır.

Bu belirtide görev ya da oyunun ne olduğu çok önemlidir. Çocuk ilgisini çeken bir oyun oynuyorsa DEB olsa bile dikkatini uzun süre odaklayabilir. Bu durum çocukta DEB olmadığı anlamına gelmemektedir. Ayrıca; anne ve babalar bu durumu “Aklı başka yerde” diye ifade ederler. Çocuğun dikkati ders çalıştığı ortamda ufak bir tıkırtıdan bile dağılır. Çevreden gelebilecek ufak bir uyarıcıdan dikkat dağılır. Dış uyarıcılar görselde olabilir, işitselde olabilir. Sokaktan gelebilecek bir ses veya önünden geçen bir eşya bu çocukların dikkatini hızlı bir biçimde dağıtabilir. Dikkatin dağınıklığı ve tekrar odaklanamaması sonucunda yapılan iş kesintiye uğrar. (Sürücü, 2016:23)

- c. Genelde direkt olarak kendisiyle konuşulduğunda dinlemiyormuş gibi görünür.

DEB olan çocuklar karşılıklı konuşma sırasında dikkatlerini odaklamakta güçlük çekerler. Karşılıklı konuşma belli bir dikkati gerektirir. Özellikle çocuklar için konuşma süresi uzadıkça dikkat süresi kısalmaktadır. Dikkat eksikliği bozukluğu olan çocuklar dağılan dikkatlerini tekrar toplamakta çok zorluk çekerler.

- d. Genelde mental çaba gerektiren görev ve sorumluluklardan kaçma eğilimi vardır.

DEB olan çocukların dikkatleri dağınık olduğundan başarısız olma kaygıları vardır. Bu nedenle sorumluluk gerektiren görevlerden kaçarlar. Dikkat eksikliği yaşayan çocuklar bir görev sırasında dikkatleri dağıldığında tekrar dikkati devam ettirme ile ilgili problem yaşarlar. Yaptıkları işe, göreve tekrar dönmek istemezler. Dolayısıyla bu tür görevlerden kaçma eğilimi gösterirler.

- e. Genelde dikkati dış uyarıcılarla kolayca dağılır.

Genelde DEB olan çocuklar çevreden gelen görsel veya işitsel uyarıcılar karşısında dikkatleri kolayca dağılır ve tekrar toplamakta güçlük çekerler. Dışarıdan gelebilecek ufak bir ses, ders çalışırken odalarına birinin girmesi dikkatleri kolayca dağıtabilir.

f. DEB olan çocuklar genelde grup olarak yapılan çalışmalarda dikkatleri dağınıktır ve arkadaşlarını engelleme eğilimi vardır.

DEB olan çocuklar grup çalışmalarında sıkıntı yaşarlar. Çevreden gelebilecek hareketlilik dikkatlerini dağıtabildiğinden arkadaşlarının grup içinde hareketleri bu çocukların dikkatini olumsuz etkileyebilir.

g. DEB olan çocuklar genelde verilen komutları izlemede zorluk çeker.

DEB olan çocuklar bir göreve, ödevye yönelik talimatlara uymada zorluk çekerler. Bu çocuklar dikkatlerini odaklayamadıkları için bir görev veya oyunda kurallar, talimatlar, yönergeler anlatılırken dinlemede problem yaşarlar.

h. Genel DEB olan çocuklar verilen ödev veya etkinliklerle ilgili materyalleri unuturlar.

DEB olan çocuklar eşyalarını hazırlarken dikkatsiz olduklarından mutlaka bir veya birden fazla materyal unutabilirler.

i. DEB olan çocuklar genelde günlük etkinliklerde çoğu zaman unutkanlardır.

Unutkanlık dikkat eksikliğinin bir sonucudur. Çocuğa herhangi bir görev verildiğinde, o göreve yöneldiğinde dikkat başka uyarılar tarafından dağıldığında görev ile ilgili unutkanlık oluşabilir. (Abalı, 2015:64-82)

j. Görev ve oyunlar sırasında dikkatini sürdürmekte zorlanır.

DEB olan çocuklar oyun oynarken dikkatini uzun süre sürdüremez. Ödev başına oturmada zorluk çekerler. Dikkatini toplamak için yanında bir yetişkininin oturmasına ihtiyaç duyar. Ancak, bu belirtide görev veya oyunun ne olduğu çok önemlidir. Çocuğun çok sevdiği, ilgisini çeken bir oyunsa dikkat eksikliğine rağmen dikkatini sürdürme başarısı daha fazla olur. (Sürücü, 2016:23)

Yukarıdaki belirtilerin ne sıklıkta yaşandığı bilgisi anne, baba ve öğretmenden edinilir. Bir çocukta on belirtinin en az altısı en az altı aydır, birden fazla ortamda, evde, okulda sık olarak görülüyor olması ve çocuğun en az bir alanını etkiliyor olması durumunda dikkat eksikliği bozukluğundan söz edilebilir. (Sürücü, 2016:25)

2.5. Dikkat Eksikliği Ölçümleri ve Örnek Testler

2.5.1. WISCH-R, İlkokul Yaş Grubu İçin Dikkat Testi

Bu test sözel ve performans zekâ olarak iki bölümden oluşur. Her bölümün altı adet alt testi vardır. Sözel zekâ testleri; genel bilgi, benzerlik, aritmetik, sözcük dağarcığı, yargılama ve ek olarak sayı dizisi testleri vardır. Performans zeka testleri; resim tamamlama, resim düzenleme, küplerle desen, parça birleştirme, şifre ve ek olarak labirent testleri vardır.

Sözel Zekâ Testleri

Genel Bilgi: Kristal zekâ olarak adlandırılan genel bilgiyi ölçen alt testtir.

Benzerlik: Çocuğun soyut düşünce ve bu düşünceyi ifade edebilme becerisini ölçer.

Aritmetik: Çocuğun aritmetik becerisini ölçer.

Sözcük Dağarcığı: Çocuğun sözcüklerin kavramlarını tanımlayabilme ve ifade edebilme becerisini ölçer.

Yargılama: Çocuğun muhakeme, mantık yürütme ve duygusal olgunluk düzeyini ölçer.

Sayı Dizisi: Çocuğun işitsel kısa süreli belleğini ölçer.

Performans Zekâ Testleri

Resim Tamamlama: Bu test çocuğun görsel dikkatini ölçer.

Resim Düzenleme: Bu test çocuğun hem görsel dikkatini hem de olaylar içinde neden-sonuç ilişkisini kurabilme becerisini ölçer.

Küplerle Desen: Bu test çocuğun görsel dikkat ve görsel zekâ ile ilgili birçok unsuru ölçer. Bu unsurlardan birincisi, deseni hafızaya alabilme becerisini ölçer. İkinci unsur ise; kendi küpleriyle işleyen hafızasını kullanma becerisini ölçer.

Parça Birleştirme: Bu test çocuğun parça bütün birleştirme ilişkisini kavrayabilme, görsel ve hareketsel koordinasyon becerisini ölçer.

Şifre: Çocuğun okulda not alabilme becerisinin en iyi göstergesidir. Bu alt teste çocuğun manipülasyon kabiliyeti, kısa dönemli hafızasına attığı bilgileri işleyebilme ve hatırlayabilme becerilerini ölçer.

Labirentler: Şifre testi gibi çocuğun kalem, manipülasyon ve görsel-hareketsel koordinasyon kabiliyetlerini ölçer ve aynı zamanda sorun çözebilme becerisini de ölçer. (www.klinikpsikolojienstitüsü.com)

2.5.2. Burdon Dikkat Testi, 10-12 Yaş ve Daha İleri Yaş Grupları İçin Uygulanabilecek Dikkat Testi

Burdon testi çocuğun dikkat gücünü ölçer. 10 yaştan itibaren ergenlik döneminin sonuna kadar uygulanabilir. Çocuklara bir sayfa üzerine gelişigüzel dizilmiş harfler verilir. Bu harfler belli bir düzen ve aralıklarla dizilmiştir. 30 satır vardır.

Çocuklardan yaşlarına göre belirli kısa bir süre içerisinde söylenen harflerin işaretlenmesi istenir. Bu test için çocukların iyice bilgilendirilmesi gerekir. İhtiyaç halinde test başlamadan önce tahtada örnek yapılabilir. (www.rehberliktestleri.com) Burdon testi örneği Ek 9.1.'de bulunmaktadır.

2.5.3. Dikkat Eksikliği Öğretmen ve Ebeveyn Ölçeği

DEB olan öğrenciler için uzmanların daha kolay bilgi alabilmeleri için anne ve baba ve öğretmenlerden çocuklarının gelişimlerini düzenli olarak gözlemlenmelerini isterler. Bunun içinde çocuklar ile ilgili form ve ölçekler doldurulmaları istenir. Aşağıdaki tablolarda örnek ebeveyn ve öğretmen ölçeği görülmektedir. Bazı durumlarda bu ölçekler uzman psikologlara gönderilerek çocukların durumları hakkında bilgi almaları sağlanır. Ancak eğer olanak varsa uzmanın öğretmen ve ebeveyn ile yüzyüze görüşmeleri daha faydalı olabilmektedir. Bazen bu bilgi alma işlemi psikolog tarafından öğretmene veya ebeveyne yazılan, çocuğun klinik durumunu özetleyen bir mektup yazılarak yapılabilir. Mektupta çocukla ilgili bilgiler ve psikoloğun çocukla ilgili isteyebileceği bilgilerde, sorular da bulunabilir. (Ercan, 2015:115) Dikkat Eksikliği Öğretmen ve Ebeveyn Ölçekleri Ek 9.2. ve Ek 9.3. 'te bulunmaktadır.

2.6. İlkokul Döneminde Dikkat Eksikliği Bozukluğu

İlkokula başlama dönemi, daha ciddi kural ve sınırların olduğu, daha uzun süre oturmak zorunda oldukları, yoğun dikkat gerektiren görev ve sorumlulukların olduğu önemli bir geçiş dönemidir. Bu dönemde tüm çocuklar az ya da çok uyum sorunları yaşarlar. Yerinde oturamama, derse dikkatini verememe, okul kurallarına uyamama gibi uyum problemleri bu dönem için olağan karşılanmalı ve bir çocuğa DEB-DEHB tanısı konulması için daha dikkatli bir gözlem çalışması yapılmalıdır. Birinci sınıfın ilk döneminde pek çok çocuk bu belirtiler nedeniyle çocuk ruh sağlığı kliniklerine getirilirler. Bu çocuklar değerlendirilirken en önemli nokta çocuklar arasında ayırım yapmadan, onlara, çocukların özgüvenlerini zedeleyici etiketler üretmeden kısacası onlara hissettirmeden iyi bir gözlem yaparak DEB olan veya DEHB olan çocukları tespit edebilmektir. (Ercan, 2015:181)

İlkokul Döneminde DEB Belirtileri

- a. Etrafıyla ilgilenme ve dersi dinlememe
- b. Soruların sonunu dinlemeden cevap verme telaşına kapılma
- c. Verilen görevleri tam olarak yerine getirmeme
- d. Oyun talimatlarına uyumda zorlanma
- e. Sınıf içinde küçük bir sestene dahi etkilenecek dikkatini dağıtma
- f. Sınavlarda dikkatsizce hatalar yapma
- g. Grup çalışmalarına katılmama

DEB konusunda bilinmesi gereken en temel nokta dikkat eksikliğinin sadece görev ve sorumluluk alanları ile sınırlı olmasıdır. Birey ister çocuk ister genç ister yetişkin olsun ilgi duyduğu alanlarda DEB belirtisi göstermez. DEB'in öğretmen ve ebeveyn gözlemlerine bağlı olarak tanımlamaları vardır. Bu tanımlamalar bireyde DEB'in var olup olmadığı konusunda sinyaller verir. (Ercan, 2015:181)

2.6.1. Öğretmenlerin Dikkat Eksikliği Bozukluğu Olan Öğrencileri

Tanımlamaları

- a. Aslında zeki ancak kendini derse bir türlü veremiyor.
- b. Çocuğunuz sınıfta ama aklı başka yerde.
- c. Sürekli dalgın ve sınıfta yok gibi duruyor.
- d. Yapamayacak bir öğrenci değil ancak, derse bir türlü adapte olmasını sağlayamıyoruz.

- e. Dersi dinlemiyor gibi görünüyor ancak, soru sorduğumda cevap verebiliyor.
- f. Sözlüde cevaplayabildiği soruyu sınavda cevaplayamıyor.
- g. Ders araç ve gereçlerini sürekli unutuyor.
- h. Sürekli olarak dalgın ve dağınık.
- i. Yazı yazmak istemiyor.
- j. Soruları dikkatli okumadığı için yanlış cevaplıyor.

Öğretmenler görüşmelerinizde çocuğunuza ilgili bu cümleler kuruyorsa hiç vakit kaybetmeden bir uzman ile görüşerek DEB testi yaptırmalısınız. (Ercan, 2015:27)

2.6.2. Anne ve Babaların Dikkat Eksikliği Bozukluğu Olan Çocuklarını Tanımlamaları

- a. Bilgisayara, telefona dizlere verdiği dikkatin yarısını derslere verse çok başarılı olur.
- b. Haydi derse geç demekten dilimde tüy bitti.
- c. Her zaman ödevini almayı unutuyor, kitaplarını unutuyor ama bilgisayarı unutmuyor.
- d. O kadar dağınık ki onu uyarmadan olmuyor.
- e. Dersin başına oturdu mu ikide bir kalkar ama televizyon başındayken uzun süre oturuyor.
- f. Söylediklerimiz bir kulağından giriyor diğer kulağından çıkıyor.
- g. Eşyalarını çok sık kaybediyor.
- h. Başladığı işi bitirmiyor.
- i. Ödev başına oturmak istemiyor.

Anne ve babalarda çocukları için bu tarz cümleler kuruyorsa hiç vakit kaybetmeden öğretmenleri ile konuşmalı ve bir uzman ile görüşerek DEB testi yaptırmalıdır. (Ercan, 2015:27-28)

Özetle; çocuğunuzda DEB olup olmadığını anlamak için dikkatlice gözlem yapmanız gerekir.

Aşağıdaki durumlardan çocuğunuzda gözlemlerseniz mutlaka dikkat eksikliği testi yaptırmanız gerekir.

- a. Sorduğu soruları tekrar tekrar sorar.

- b. İsimleri aklında tutamaz. Telefon, adres vs. hemen unuttur.
- c. Ezberde zorlanır. Çarpım tablosunu ezberleyemez.
- d. Sınıfta gürültü varsa dersi öğrenemez.
- e. Sınav esnasında gürültü varsa konuları bilse dahi performansı düşer.
- f. Sözlü yoklamalarda heyecanlanır ve kendini ifade edemez.
- g. Düzenli kitap okuyamaz. Toplamada ilave 1'leri unuttur.
- h. Birden fazla görevi yerine getiremez. Mutlaka eksik kalır.
- i. Saati zor öğrenir.
- j. Sağ elini zor öğrenir.
- k. Dikkatsizce hatalar yapar.
- l. Dikkatini sürdürmede zorluk çeker.
- m. Akli başka yerde gibidir.
- n. Başladığı işi bitiremez.
- o. Dağınık ve düzensizdir.
- p. Uzun ve dikkat gerektiren işleri sevmez.
- q. Çok sık eşya kaybeder.
- r. Dikkati sürekli dağılır.
- s. Günlük etkinliklerde unutkandır.
- t. Sürekli kıpır, kıpır bir haldedir.
- u. Sürekli ayaktadır, oturamaz.
- v. Sorulan sorulara soru tamamlanmadan cevap vermek isterler.
- w. Sabırsızdırlar.
- x. Sırasını beklemede zorluk çekerler.
- y. Söz keser.
- z. Kurallara karşı çıkarlar. (Ercan, 2015,105-107)

2.6.3. Dikkat Eksikliği Bozukluğu olan Çocukların Okulda Yaşadıkları Sorunlar Nelerdir?

DEB olan çocukların okula başlamadan önce kısmen yaşadıkları sorunlar idare edilebilir. Ancak çocuk için hemen hemen ilk sosyal deneyim olan ve en önemli işlevsellik alanı olan okulda ki sorunlar ailenin genel ve moral durumlarını ciddi şekilde etkiler. DEB olan çocuklar yaşadıkları sorunlar nedeniyle okul içerisinde “tembel, yaramaz, haşarı” gibi yakıştırmaların olması, ders başarısızlığı

gibi durumlar çocuğun okul ile olan uyumunu ve ilişkilerini bozar. Özellikle öğretmen ve velilerin bu konuda yeterli bilgiye sahip olmamaları sonucunda çocuklar üzerinde ders ve başarı konularında baskı yapılmasına neden olmaktadır. Bu durum DEB olan çocukların gerginliğini daha da artırır. Bu durumda çocuğun kendine olan güveni azalır ve içinden daha da çıkılmaz depresif sorunlar ortaya çıkabilir. (Abalı, 2015:94) Okulda yaşanan sorunları şu şekilde özetleyebiliriz.

- a. Dersi uzun süre dinlemekte zorluk çeker.
- b. Derste sürekli dikkat dağınıklığı yaşar.
- c. Öğretmenin konuşmalarını uzun süre takip etmede zorluk çeker.
- d. Derse dikkatini veremez ve çabuk sıkılma durumu yaşar.
- e. Ev ödevlerini yaparken zorluk çeker.
- f. Okulda yapılan sınavlarda başarısız olur.
- g. Eşyalarını sürekli olarak unuttur.
- h. Öğretmeninden sürekli uyarı ve talimat alır.
- i. El yazısı yazmada karmaşa yaşar.
- j. Grup faaliyetlerine katılmada zorluk çeker.
- k. Okumayı ve yazmayı öğrenme süreci uzun olur.
- l. Oyun kurallarını öğrenmede zorluk çeker.
- m. Arkadaşlarıyla iletişim sorunu yaşar.
- n. Ev ödevlerini eksik alır.
- o. Zorlandığında çabuk pes etme eğilimi vardır. (Abalı, 2015:96)

2.6.4. Dikkat Eksikliği bozukluğu Olan Çocuklar İçin Okul Yönetiminin ve Sınıf Öğretmeninin Bilmesi ve Yapması Gerekenler

Öğretmenlerin DEB ve DEHB ile ilgili bilmesi gereken önemli noktalar şunlardır:

- a. Çocuklarda görülen dikkat sorunları, davranış bozuklukları tümünün nedeni DEB ya da DHEB değildir.
- b. DEB ya da DHEB okul çağındaki çocukların %3-13'ünde, yani her 10-30 çocuktan birinde görülür.
- c. DEB ve DHEB çocuğun doğumundan itibaren var olan, beyinde dikkat ve davranış kontrolünü sağlayan merkezlerin iyi çalışmamasından kaynaklanan kalıtsal bir bozukluktur.

- d. DEB ve DHEB olan çocukların davranışları şımarıklık veya saygısızlıktan kaynaklanmaz. Bu çocuklar ne yapacağını bilen ama yapamayan çocuklardır.
- e. DEB ve DHEB olan çocukların akademik başarısızlıklarının nedeni tembellik değildir.
- f. DEB zekâ ile ilgisi yoktur. (Sürücü, 2016:326)
- g. Öğretmenlerin DEB olan çocuklar ile ilgili yapması gerekenler şunlardır:
- h. Çocuğun dikkat, hareketlilik, söz dinlememe, davranış bozuklukları konusunda aileye bilgi vermelidir.
- i. Ailenin konuyu kulak arkası etmesini ve sorunların kronik hale gelmesini engellemelidir.
- j. Çocukların psikolojik durumları için okul rehberlik biriminden ve gerekirse okul psikoloğunda destek almalıdırlar.
- k. Çocuğun tedavisi sırasında iyileşme düzeyini değerlendirmek.
- l. Çocuk ilaç kullanıyorsa ilaç kullanımına yardımcı olmalıdırlar.
- m. Çocuğa okul arkadaşları arasında kişiliği etkileyecek şekilde (dikkat eksikliği var gibi) seslenmemelidirler.
- n. Sorunlar ortaya çıkmadan ve çocuğa zarar vermeden önlem almalıdırlar.
- o. DEB olan çocuğun sınıf içinde etiketlenme, alay edinme, dışlanma gibi problemler yaşamaması için gereken duyarlılığı göstermelidirler.
- p. DEB olan çocuğun sık sık uyarılması durumunda bu öğrenciye şifre belirleyip bu şifre ile uyarılmalıdırlar. Böylece çocuğun sınıf içi saygınlığının azalması engellenebilir.
- q. DEB olan çocuğun sınıf içinde ön sırada öğretmene yakın olacak şekilde oturmalıdır.
- r. DEB olan çocuk aynı zamanda hareketli ise (DEHB) ders sırasında hareket etmesine imkân sağlanmalıdır. (Yan sınıftan bir ders materyali istenebilir.)
- s. DEB olan çocuğu iyi anlamalı ve ihtiyacına göre materyal verilmelidir.
- t. DEB olan çocuğun zayıf dikkat alanı belirlenerek ev ödevi verilmelidir.
- u. Öğretmen ders anlatırken DEB olan çocukları da düşünerek sürekli aynı tonda konuşmamalı seste inişler çıkışlar yaparak dikkat çekmelidir.
- v. DEB olan çocuktan asla erken vazgeçmemelidirler. (Ercan, 2015:182-183-184)

3. ÇOCUKLARDAKİ MÜZİKAL GELİŞİM

Yürüme, konuşma becerilerinde olduğu gibi müzikal becerilerde çocuktan çocuğa değişebilen zaman dilimleri içinde gelişir. Jean Piaget isimli İsviçreli psikolog çocuk gelişimini dört temel evreye ayırmıştır.

a. Sensory Motor Dönem-Duyusal ve Hareketsel Gelişim Dönem

Çocuklar, gelişimin bu evresinde çevre hakkında bir şeyler öğrenmeye başlarlar. Yeni doğan bir çocuk annesinin sesinden, kokusundan anneyi tanımaya başlar. Annesiyle yaşadığı bu tecrübenin ardından nesnelere kavrayarak, emekleyerek çevreyi algılamaya başlar. Bu aşamada müziğin devreye girmesiyle çocuk hareketsel ve duysal gelişimi açısından fırsatlar sağlar. Bebekler aktif dinleyicilerdir. 0-2 yaş grubu çocuklar ritmik uyarıcılara tepkiler verebilirler.

b. Preoperasyonel Dönem-Dil ve Anlamlandırma Gelişim Dönem

Bu yaş grubu çocukların dil ve anlamlandırma yeteneği gelişmeye başlar. Çocuk kelimeleri, çevredeki nesnelere tanıma, olayları tarif etmede kullanır hale gelir. Bu dönemde verilecek müzik eğitimi çocukların kendilerini ifade edebilmeleri açısından önemli bir yere sahiptir. Müzikal aktiviteler sırasında küçük davullar, sesi yumuşak ritim enstrümanları kullanılabilir.

c. Somut Operasyonlar Dönemi-Düşünce Kabiliyeti Dönemi

Bu yaş grubu çocukları okul gibi yeni bir dünya ile tanışır. Gerçek dünyadaki problemleri sistematik olarak düşünmeye ve çözmeye başlarlar. Evlerinin dışında bir hayatları oluşmaya başlar. Koro, bando gibi müzikal aktiviteler ile grup ilişkisini tanımayı ve yaşlılarıyla iletişim kurmayı öğrenir. Yedi yaşından itibaren çocuk, temel hareketlerini kazanmış ve geliştirmiş olur. Ritim çalmak ve dans etme gibi birbirini takip eden hareketleri yapma becerisi gelişmiştir. (Çoban, 2005:68)

Gelişimin somut operasyonlar dönemi müzikle tedavi edilecek gruplar için önemli bir yere sahiptir. Bu yaş grubu DEB olan çocukların hareket kabiliyetleri ilerlemiş olduğundan müzikal aktivitelerde daha başarılı olabilirler.

d. Formal Operasyonlar Dönemi-Soyut Düşüncenin Gelişim Dönemi

Bu gelişim evresinin en önemli özelliği soyut düşünce kabiliyetinin gelişmesidir. Somut operasyonlar döneminde çocuklar sistematik olarak düşünebilir ve zihinsel olarak problemleri çözebilirler. (Çoban, 2005:73)

3.1. Müzik Eğitiminin Çocuk Gelişimi üzerindeki Etkisi ve Önemi

Genel olarak toplumda müzik eğitimi için, erken yaşta başlaması gerektiği ve yetenekli çocukların başarabileceği düşüncesi hâkimdir. Müzik, çocukların akademik ve sosyal becerilerini geliştiren ve sağlıklı bireylerin yetişmesine yardımcı olan unsur olması bakımından erken yaşta alınması başlanması tavsiye edilen ancak her yaşta ve özellikteki bireylerin alması gereken bir eğitimidir.

Fransız müzikolog Nelly Caron, müzik eğitiminin çocukların gelişimi üzerindeki önemini şu şekilde ifade etmiştir: “müzikle eğitim her şeyden önce duyarlılığı uyandırmak, duyuşsal algıları keskinleştirmek, çocukların her alanda becerikliliğini geliştirmek amacını taşımaktadır.” (Yavuzer, 2016:203)

Müzik çocuğa aktif bir biçimde dinlemeyi ve duymayı öğretir, ayrıca günlük rutin olarak yapılan görevlerden uzaklaştırıp içine girebildiği, yaratıcılığını geliştirebileceği, kendini özgürce ifade edebileceği çok daha geniş bir dünyayı tanıma fırsatı verir. Müzik, çocuğun hayal gücüne ulaşarak yaratma yetisinin gelişmesine zemin hazırlar. (Yavuzer, 2016:204)

Toplum geleceğinin teminatı olan çocukların bedensel, ruhsal ve zihinsel sağlıklarını korumak gerekir. Bunun için çocukları, dersleri dışında sanat ve spor gibi öğrenirken eğlenebilecekleri aktivitelere yönelmek gerekir. Spor yapmaları için ortamlar hazırlanmalı, resim yapmaları sağlanmalı ve müzik etkinlikleri ile sosyal hayatları zenginleştirilmelidir. Müzik eğitiminin içeriğinde, hareket özgürlüğü de sağlanabilecek şekilde şarkılar, oyunlar olmalıdır. Yaratıcılıklarının gelişmesi açısından da değişik materyaller kullanarak müzik aletleri yapıp ritmik melodiler çalabilmelidirler.

Müzik çocuklarda farklı duyguları da besler. Çocuk kendini ifade etme, güvende hissetme, bir etkinlikte yer alma, başarılı olma, grup içinde yer edinebilme, yaptığı işi gösterme ve takdir görme gereksinimleri duyar. Müzik yapısı itibarıyla bu duyguları besler ve tatmin eder.

3.2. Ritim Eğitiminin Çocuk Gelişimi Üzerindeki Etkisi ve Önemi

Ritim eğitimi müzik eğitiminin en önemli yapıtaşdır. Başka bir deyişle, sağlam bir müzik eğitiminin temelini ritim oluşturur. Ritim eğitimi çocuklarda var olan ritim duygusunu ortaya çıkararak müziği öğrenme sürecini daha zevkli hale getirir ve çocukların pek çok alanda da gelişmesini sağlar. Ritim çalmanın sayısal ve sosyal zekâyı geliştiren bir etkisi vardır. Ritmik sayma, analitik düşünme ve problem çözebilme becerisi ritim eğitimi ile pekişir.

Ritim hayatımızın içinde olan bir öğedir. Kalbimiz belli bir ritim ile atmaktadır. Çevremizden gelen seslerin içinde ritim vardır. Yağmurun sesinde, rüzgârın sesinde ritim vardır. İsimlerimizde, nesnelerin isimlerinde ve sıfatlarda ritim vardır. Örneğin, 'masa' kelimesinde iki hece vardır. İlk hece 'ma' kısa okunur ve üzerinde vurgu vardır. Masa kelimesi sürekli arka arkaya söylenirse içindeki ritim hissedilebilir.

Ritim öncelikle heceler sonra kelimeler ile öğretilir. Böylece çocuğun dil gelişimi sağlanabilir. Özellikle dikkat eksikliği olan çocuklara bu şekilde düzenli tekrar ve aynı zamanda eğlendirici şekilde müzik eğitimi almaları dikkat sürelerini artırabilir, buna bağlı olarak akademik başarılarını yükseltebilir.

Ritim eğitimi çocukların dikkat eksikliği olsun veya olmasın işitme ve algı alanlarını geliştirir. Çocuklar bir melodiye el ve ayakları ile ritim tutmaya çalışırlar, vuruş sayarak tempo yakalamaya çalışırlar ki bu şekilde matematik alanlarını da geliştirirler.

Çocukların ritmik bir melodiye verdikleri en güzel cevap el çırpmalarıdır. Özellikle altı ve yedi yaşlarındakiler için el çırparak ritme cevap vermenin el kaslarının gelişimi açısından önemi büyüktür. Çocuklar sadece el çırpma ile yetinmezler doğaçlama yaparak dans ederler. Doğaçlama yapmak, çocuklara kendilerini ifade edebilme özgürlüğünü kazandırır.

Çocuklara uygulanacak ritim eğitiminin içeriği de çok önemlidir. Eğitimin içeriğinde ritim kalıplarıyla bütünlük içinde hikâyeler, oyunlar ve danslar olmalıdır. Çocuklar ritimle birlikte hareket ederek denge, hız ve esneklik kazanır sosyal becerilerini geliştirirler.

Ritim eğitimi için kullanılacak materyallerde çok önemlidir. Seçilen ritim enstrümanların çocukların ellerini acıtmayacak şekilde ve görüntü olarak dikkat çekici olmaları gerekir.

Aşağıdaki resimlerde de görüldüğü gibi materyaller seçilebilir. Ayrıca çocuklarla çalmaktan keyif alabilecekleri enstrümanlar yapılmalıdır. Kendi enstrümanını yapmak çocuğun güven duygusunu geliştirdiği gibi yaratıcılıklarını da ortaya çıkarmalarını sağlar.

Şekil 3.1. Shaker

Şekil 3.2. Kurbağa Guiro

Şekil 3.3. Guiro

Şekil 3.4. Yağmur Sesi

Şekil 3.5. Bongo

Şekil 3.6. Djembe

Şekil 3.7. Guiro

Şekil 3.8. Trampet

Şekil 3.9. Darbuka

Şekil 3.10. Agogo

Şekil 3.11. Clave

Şekil 3.12. Tef

3.3. Ritim Eğitiminin DEB Olan Çocuklara Faydaları

- a. Ritim çocuğun konsantrasyon becerilerini destekler. Ritim beynin birden fazla alanını çalıştırdığından çocuğun algı ve dikkate yönelik becerilerini artırır. İşitsel ve görsel becerilerini artırır.
- b. Seçilen vurmali saz aletine göre çocuğun motor becerisi gelişir.
- c. Notaları takip etme ve ritim sayma matematiksel becerilerini ve dikkat sürelerini artırır. Hafızasını güçlendirerek dikkatini yaptığı işe odaklamasını sağlar.
- d. Ritim eğitimi ile çocuğun sorumluluk bilinci artar. Üretken olmaya başlar ve bu durum özgüvenini artırır.
- e. Müzik eğitimi almak, müzik aleti çalmak çocuğun sosyal olmasını sağlar. Kendi özelliklerine yakın arkadaşlar edinmesini sağlar. Gruba ait olma isteğini gerçekleştirir. Müzik çocuklarda sosyal ilişkilerini kuvvetlendirmek için çok önemli bir araçtır.
- f. Ritim çocuğun sözel ifade becerisini geliştirir. Okumayı öğrenme sürecini hızlandırır. İlköğretim birinci sınıfta okuma öğrenme sürecini hızlandırmak için ritimlerin heceler ile öğretilmesi yararlı olabilir.
- g. Ritim çocukların şiddet eğilimlerini azaltır.
- h. Ritim çocuklardaki hafızayı kuvvetlendirir. Öğretilen ritimlerin sürekli tekrar edilmesi hafızayı kuvvetlendirebilir.
- i. El kaslarının daha hızlı gelişmesine yardımcı olur. El ile ritim vuruşlarının yapılması el kaslarını geliştirebilir.
- j. Ritim eğitimi çocukların akademik ve sosyal becerilerini geliştirir.

4. DİKKAT SÜRESİNİ ARTTIRICI VE YARATICILIĞI GELİŞTİRİCİ MÜZİK EĞİTİMİ MODELLERİ

4.1. Dalcroze Müzik Eğitim Modeli

“Bedenin sesle düşünce arasında köprü olduğu ve duygularımızı dolandırmadan ifade etmemize yarayan bir enstrümana dönüştüğü müzik eğitim modelinin hayalini kuruyorum.” *Emile Jagues-Dalcroze, 1898*

Dalcroze modelinde üç temel seviye vardır.

- a. Eurhythmics
- b. Solfej-Kulak eğitimi
- c. Doğaçlama

Eurhythmics: Bu terim Dalcroze’ a aittir. Müzikte ahenk ve ritmi vücut hareketleri ile ifade etme sanatıdır.

Dalcroze modelinde hareket esastır. Çocuklar duydukları müziği doğal hareketleri ile ifade ederler. Müziğin tüm elemanlarını oluşturan ritim, ölçü, vurgu, cümle temeli hareketten alırlar. Dalcroze, derslere müziğin ritmine uygun yürüme hareketi ile başlar ve öğrencilerden ne duyuyorlarsa ona göre hareket etmelerini ister. Böylece yaratıcılığın temelleri doğaçlama ile atılmış olur. Doğaçlama Dalcroze eğitim modelinin en önemli ögesidir. Öğretmen piyano veya vurmali çalgı ile doğaçlama yapar, öğrencilerde duyduklarını el çırpılarak ifade ederek doğaçlama yaparlar. Öğrenciler ayak vurarak doğaçlama yaparlar.

Doğaçlama öğrencilerin yaratıcılıklarını geliştirir. Keşfetme, araştırma ve kendilerini doğal şekilde ifade etme ihtiyaçlarını karşılar. En önemlisi de müzikal ifadeleri kendiliğinden oluşur.

Kulak Eğitimi: Bu çalışma, ses aralıklarının birbirleriyle olan ilişkilerini ortaya koymak için insan sesini kullanır ve bu deneyimi notasyon ile birleştirir.

Doğaçlama: Dalcroze modelinin üçüncü aşaması doğaçlama yapmaktır. Doğaçlama çocukları enstrümantal söylemler ile ifade özgürlüğüne davet eder.

Çocuklar önce öğretmenlerinin ritim, melodi ve hareketlerini takip ederler. Zamanla kendi müzikal repertuarlarını oluştururlar.

Dalcroze eğitim modelinin esasları şunlardır:

- a. Ritim müzikte ana unsurdur.
- b. Ritim hareketler bütünüdür.
- c. İlk enstrümanımız vücudumuzdur.

Dalcroze modelinin üç temel ilkesi vardır:

- a. Dinleme olmadan müzik eğitimi olmaz.
- b. Doğaçlama eğitimin en önemli unsurudur.
- c. Pratik çalışmalar teorik çalışmalardan önce gelir.

Dalcroze modelinin çocuklara etkisi:

- a. Çocuklar dikkat, konsantrasyon ve sosyalleşme becerilerini geliştirirler.
- b. Solfej-Okuma becerilerini geliştirirler.
- c. İşitsel ve görsel hafızaları gelişir.
- d. Doğaçlama yaparak yaratıcılıkları gelişir. Özal, K. (2007)

4.2. Orff Müzik Eğitim Modeli

Orff-Schulwerk okul öncesi ve ilköğretim alanında işlevselleşmiş, besteci Karl Orff ve dans eğitimci Gunild Keetman tarafından geliştirilmiş müzik, hareket ve konuşma unsurlarını birleştiren müzik eğitimi modelidir. Orff yaklaşımında asıl önemli olan müziksel öğrenmedir. Orff öğrenim deneyimlerinin bir araya getirildiği bir model olarak da açıklanabilir. Modelin asıl amacı müziksel öğrenme olmakla birlikte kültürel ve sosyal öğrenmede oldukça etkilidir. Orff eğitim modeli olarak müzikal hayata yeni boyutlar kazandırmıştır. Ritme hareket ve doğaçlama katarak müziği bireyin yaratıcılığı ile birleştirmiştir. Orff derslerinde ritim ve dans iç içedir. Bu modelin en önemli özelliği bireyin ritimle beraber doğaçlama yapmasıdır. Orff modelinde doğaçlamaya müsait vurmali enstrümanlar ve beden perküsyonu vardır. Orff çalgıları her yaşta bireyin çalabileceği ve beraberinde doğaçlamalar yapabileceği şekilde tasarlanmış enstrümanlardır. Orff çalgıları ve insan sesiyle ezgisel etkinlikler yapılır. Doğaçlamalar yapılır. Bu etkinlikler çocuğun dikkatini geliştirdiği gibi yaratıcılığını ve kendi ifade etme yetisini de geliştirir.

Orff Modelinin Çocuklara etkisi:

- a. Çocuğun yaratıcılığın gelişmesini sağlar.

- b. Dikkat süresini arttırarak odaklanma ve konsantrasyon olamama problemlerini çözer.
- c. Doğaçlama unsuru ile çocuğun kendini rahat bir şekilde ifade etmesini sağlar.

4.3. Kodaly Müzik Eğitim Modeli

Macar besteci ve müzik eğitimcisi Zoltan Kodaly tarafında geliştirilmiş bir müzik eğitim modelidir. Modelin temelinde dikkatlice düzenlenmiş şarkıları oyun ve etkinliklerle birleştirilmesi vardır. Bu modelde çocuğa önce bildiği şarkılar kulaktan öğretilir sonra bilmediği şarkılara geçilir. Bilinenden bilinmeyene doğru bir müzik eğitimi vardır. Derslerde ilk hareket yürüyüştür. Çocuk öğrendiği şarkıyı söylerken ritme uygun yürütmesi istenir. Daha sonra şarkıya el çırpılarak ritim tutması istenir. Bu modelle de çocuğun dikkati geliştirilir. Aynı zamanda sistemli bir şekilde müzik eğitimi alması sağlanır. (Özen, N 2004)

4.4. Suzuki Müzik Eğitim Modeli

Schiniki Suzuki'nin geliştirdiği müzik eğitim modelidir. Bu modele göre çocuklar anadillerini öğrenmedeki gösterdikleri başarıyı başka eğitimlerde de gösterebilirler.

Çocuklar konuşmayı öğrendikleri gibi enstrüman çalmayı öğrenebilirler. Suzuki geliştirdiği bu modeli keman eğitimine yansıtmış ve yetenek eğitimi adını vermiştir.

Yetenek eğitimi bireysel olup çocuğun ihtiyacına ve dikkat süresine bağlıdır. Suzuki'nin amacı, sanatçı yetiştirmek değil çocuğun müzik potansiyelini geliştirmektir.

Suzuki modeli erken yaşta enstrüman çalmayı öğrenme, belirli bir konuda odaklanabilme, çocuktaki dikkat süresini arttırma, bellek gelişimi, müzikal duyarlılık gibi faydaları olduğu gibi çocukta ezberciliğe yol açtığı ve yaratıcılığı engellediği için eleştirilmektedir.

5. 6-12 YAŞ ARALIĞINDAKİ ÇOCUKLARDA DİKKAT SÜRESİNİ ARTTIRMAYA YÖNELİK ALAN ÇALIŞMASI

5.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışma ile 6-12 yaş aralığındaki DEB olan çocukların ritim eğitimi ile dikkat sürelerini arttırarak akademik ve sosyal becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Bu amaç doğrultusunda şu sorulara cevap aranmıştır.

- a. DEB olan çocukların ritim eğitimi ile dikkat süreleri artar mı?
- b. DEB olan çocuklar belirli ritim kalıplarını heceler ile öğrenebilir mi?
- c. DEB olan çocukların ritim eğitimi ile sosyal ve akademik becerileri gelişir mi?

5.2. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada DEB olan öğrencilere ritim eğitimi verilerek dikkat sürelerinin arttırılmasına yönelik düzenli tekrar, performansa dayalı ritim öğretim yöntemi uygulanmıştır.

Bu yöntemde belirli ve bilinen ritim kalıpları kullanılmıştır. Bu ritim kalıpları belli süre aralıkları ile tekrar edilerek öğrencilere öğretilmiştir. Bu şekilde performansa dayalı ritim eğitim modeli öneri olarak sunulmuştur.

5.3. Araştırmanın Çalışma Sahası ve Grubu

Bu araştırmanın çalışma sahası olarak Ş.Ö Hasan Akan İlkokulu, deney grubu olarak uzman psikologlar tarafından dikkat eksikliği tespit edilen 17 öğrenci seçilmiştir. Ancak sınıfın tamamına yeteneklerine bakılmaksızın aynı eğitim verilmiştir. Buradaki amaç öğrenciler arasında ayırım yapılmaması ve DEB olan

öğrencilerin özel durumlarından dolayı arkadaşları tarafından rahatsız edilmemelerini sağlamaktır.

5.4. Araştırmanın Yönteminin Uygulanması

Araştırmacının geliştirdiği ritim eğitimi model önerisi 2/4, 3/4, 4/4 ritim kalıplarını içermektedir. Bu modelde ritim kalıpları ilk olarak heceler daha sonra şarkılar yoluyla öğretilmiştir. Örneğin; Ba-lık-çı kelimesini hecelere ayırıp her bir heceye karşılık bir vuruş değer gelecek şekilde vuruş yapılır. Çocuklardan hecelerin karşılığı olarak verilen ritimleri önce el çırparak sonra enstrümanlarında çalmaları istenmiştir. Tablo 1'de heceler ve karşılık olarak düşünülen ritim vuruşları gösterilmiştir.

5.4.1. Yöntemin Birinci Sınıf, 6-7 Yaş Grubu DEB olan Çocuklar Üzerinde Uygulanması

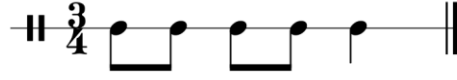
Bu yaş grubu çocuklara ritim vuruşları öncelikle heceler yardımıyla daha sonra sırasıyla kelime ve kısa cümleler ile öğretilmiştir. Heceler ile tam ve yarım vuruşlar öğretilir. Aşağıdaki tablolarda hece ve karşılığında tam ve yarım vuruş değerlerini görmekteyiz.

Hece	Vuruş	Değer
1 hece ba	düm	1 tam
2 hece ba-lık	düm-tek	2 tam
3 hece ba-lık-çı	düm-tek tek	3 tam

Tablo 5.1. Tam ve Yarım Vuruş Değer Tablosu

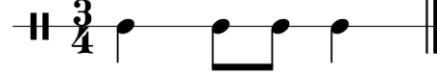
Hece	Vuruş	Değer
1 hece bah	düm	1 tam
2 hece bah-çe	düm-tek	1 tam 1 yarım
3 hece bah-çe-ler	düm-tek tek	1 tam 2 yarım

Tablo 5.2. Tam ve Yarım Vuruş Değer Tablosu

Ko şa ko şa gel
Te ke te ke tek

Şekil 5.1. Hece ve Nota Değeri

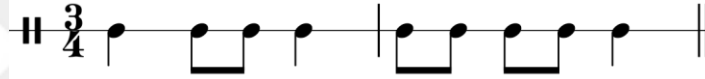
Gel ba na gel
Düm te ke tek

Şekil 5.2. Hece ve Nota Değeri

Ko şa ko şa gel Gel ba na gel
Te ke te ke tek Düm te ke tek

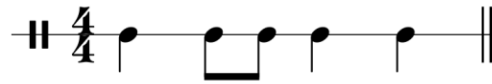
Şekil 5.3. Hece ve Nota Değeri

Gel ba na gel Ko şa ko şa gel
Düm te ke tek Te ke te ke tek

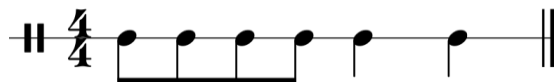
Şekil 5.4. Hece ve Nota Değeri

Bu örnekleri çocukların isimleri ile yapmak eğlenceli olabilir. İsimlerinin kullanılması DEB olan çocukların dikkatini çekebilir.

Şe ker ci A li
Tek te ke tek tek

Şekil 5.5. Hece ve Nota Değeri

Şe ker le ri ye di
Te ke te ke tek tek

Şekil 5.6. Hece ve Nota Değeri

Şe ker ci A li Şe ker le ri ye di
Tek te ke tek tek Te ke te ke tek tek

Şekil 5.7. Hece ve Nota Değeri

Bu yaş grubu çocuklara şarkılar ile ritim vuruşları öğretilir. DEB olan çocukların okumalarında problem olabileceğinden şarkılar hecelerine ayrılır ve her bir heceye bir vuruş değeri karşılık gelir.

Ke di cik ke di cik ne re de-ey din
Tek tek tek tek tek tek te ke te ke tek

Mut fak ta ah çı nm ya nm da-ay dım
Tek tek tek tek tek tek te ke te ke tek

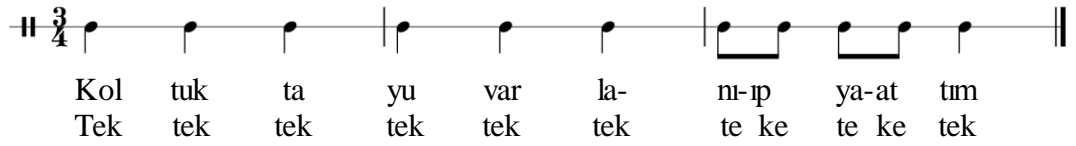
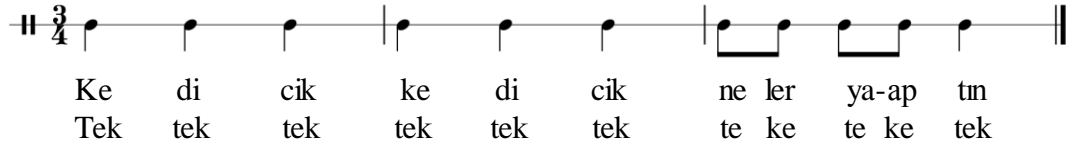
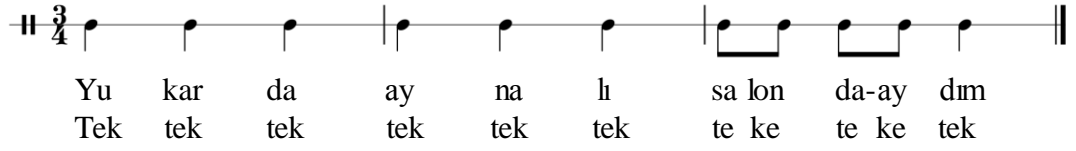
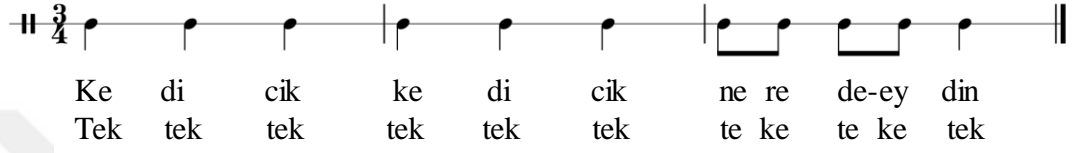
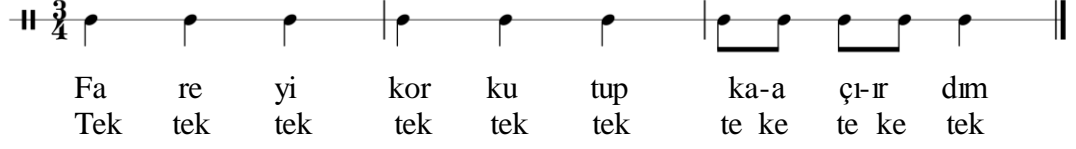
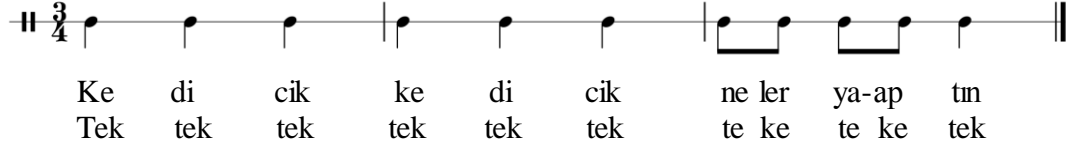
Ke di cik ke di cik ne ler ya-ap tın
Tek tek tek tek tek tek te ke te ke tek

Ye mek ta ba ğı nı ya-a la-a dım
Tek tek tek tek tek tek te ke te ke tek

Ke di cik ke di cik ne re de-ey din
Tek tek tek tek tek tek te ke te ke tek

Ki ler de do la bın ya nm da-ay dım
Tek tek tek tek tek tek te ke te ke tek

Şekil 5.8. Kedicik Şarkısı Hece ve Nota Değeri

Özetle 6-7 yaş grubuna ve bu yaş grubuna dahil DEB olan çocuklara ritim dersleri şu şekilde verilebilir;

- Eğitimin içeriği çocuk tarafından anlaşılır, eğlenceli ve dikkat çekici olmalıdır.
- Derste kullanılan enstrümanlar tanıtılmalı, temel vuruşları öğretilmelidir.

Eğitimde kullanılan ritim kalıpları ve oyunlar bu yaş grubu çocukların anlayıp uygulayabilecekleri bir biçimde sade, eğlenceli ve dikkat çekici olmalıdır. Eğitimde kullanılan materyaller özenle seçilmelidir. Çocukların hoşlarına gidecek efektif ritim sazlar tercih edilmelidir.

c. Eğitimin içeriği çocuk tarafından sorgulanabilir olmalıdır.

Bu yaş grubunun sorgulama huyu vardır; bu yaş grubundaki çocuklar sürekli soru sorarlar. Aynı soruları bıkmadan sorabilme potansiyelleri vardır. Çocuklar sorarak öğrenirler. Bu nedenle verilecek ritim eğitiminin çocukların sorgulayabilecekleri nitelikte olmalıdır.

d. Eğitim fiziksel olarak uygulanabilir olmalıdır.

Bu yaş grubundaki çocuklar hareketli olurlar. Eğitimde kullanılacak ritimler ve figürler çocukların zorlamadan yapabilecekleri şekilde olmalıdır.

e. Etkinlikler başlangıçta sade ve güvenilir olmalıdır.

Bu yaş grubu için hazırlanan etkinlik ve gösterilerin içerikleri çocukların anlayabilecekleri sade ve uygulayabilecekleri kadar güvenli olmalıdır.

f. Etkinlik yapılarak görev sorumluluk verilmelidir.

Çocuklara yerine getirebilecekleri görevler ve sorumluluk almaları için cesaret verilmelidir.

g. Eğitimin içeriğinde sürekli oyunlu tekrar olmalıdır. Özellikle DEB olan çocuklar için tekrar çok önemlidir.

h. Etkinlik süresi çok uzun ve yorucu olmamalıdır.

Bu eğitimlerin amacı DEB olan çocukların dikkat sürelerini arttırmaktır. Yorulan çocuğun dikkati dağılıbilir.

5.4.2. Yöntemin DEB Olan 8-9 Yaş Grubuna Uygulanması

Bu yaş grubu çocuklar hem çalıp hem söyleyebilirler. Bu DEB olan çocuklar için faydalı olabilir. Çocuk hem söyleme hem çalma komutunu aynı anda alarak dikkatini daha fazla odaklamaya çalışır. Hem şarkıyı hem ritmi hem heceleri öğrenir. Heceler ile ritim çalışmalarının yapılması DEB olan okuma sorunu yaşayan çocuklara faydalı olabilir.

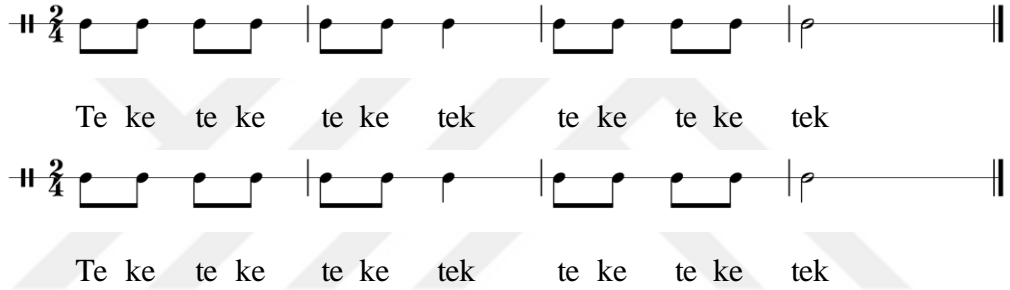
Postacı;

Bak pos ta cı ge li yor se lam ve ri yor
Her kes o na ba kı yor me rak e di yor

Şekil 5.9. Postacı Nota

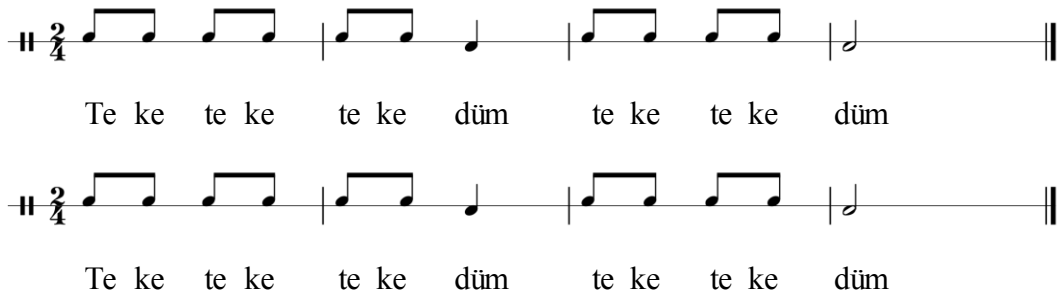
Ritim Clave

Te ke te ke te ke tek te ke te ke tek
Te ke te ke te ke tek te ke te ke tek

Şekil 5.10. Postacı Clave Nota

Ritim Bongo

Te ke te ke te ke düm te ke te ke düm
Te ke te ke te ke düm te ke te ke düm

Şekil 5.11. Postacı Bongo Nota

Silifkenin Yoğurdu;

Çabuk

1. Si - lif - ke - nin - yo - ğur - du
2. Ka - le - ka - le - ye - ba - du kar

Ah - se ni kim - ler - do - ğur - du
Ah - ka le den - su - lar - a - kar

Se - ni - do - ğu - ran - a - na - ken
De - li - kan - li - du - rur - ken

Bal i - le - mi - yo - ğur - du
lıh ti - ya - ra - kim - ba - du kar

Şekil 5.12. Silifke Nota ve Sözler

Ritim Clave

Tek te ke tek te ke tek te ke tek

Tek te ke tek te ke tek te ke tek

Şekil 5.13. Silifke Clave Örnek Nota

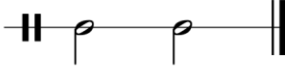

Ritim Bongo

Düm te ke düm te ke düm te ke düm

Düm te ke düm te ke düm te ke düm

Şekil 5.14. Silifke Bongo Örnek Nota

Bu yaş grubu çocuklara nota değerleri hakkında bilgiler öğretilir.

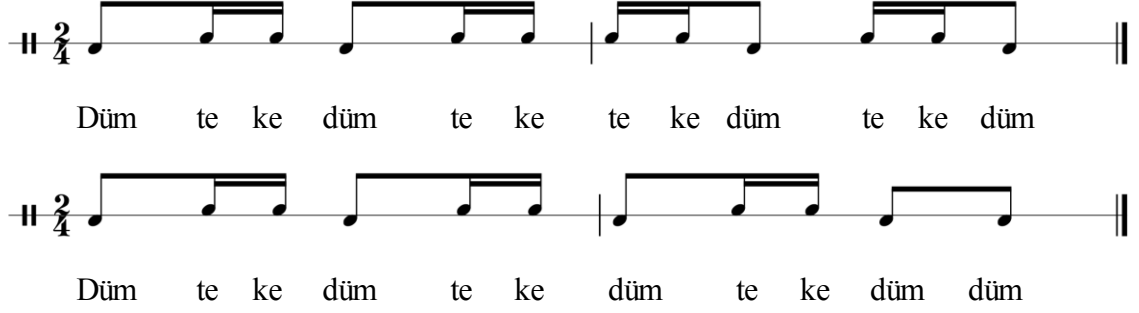
Birlik Nota- 4 Vuruş

İkilik Nota-2 Vuruş

Dörtlük Nota- 1 Vuruş

Sekizlik Nota-1/2 Vuruş

Tablo 5.3. Nota Değer Tablosu

Bu yaş grubu çocuklara öğretilebilecek örnek ritim kalıpları;

Düm te ke düm te ke düm te ke düm tek

Düm düm tek düm düm tek düm düm tek düm tek

Düm düm tek düm düm tek düm düm tek düm düm

Şekil 5.15. 1 No'lu Ritim Kalıpları

Şekil 5.16. 2 No'lu Ritim Kalıpları

Verilen 1 no'lu ritim kalıbının 2. Kalıbı, DEB olan çocukların algı durumlarını ölçmek için ilk kalıbın tersi olarak yazılmıştır. Yukarıdaki tüm ritim kalıpları çalıştırılırken te-ke vuruşları, parmaklar ile yaptırılabilir. Te, sağ el işaret parmağı, ke, sol el işaret parmağının birinci boğumu ile yaptırılabilir.

Özetle bu yaş grubuna dahil DEB olan çocuklara ritim dersleri şu şekilde verilebilir;

- Bu yaş grubuna uygun çalabilecekleri enstrümanlar tanıtılmalı ve temel vuruşları öğretilmelidir.
- Temel ritim vuruşu olan düm ve tek vuruşları iyice kavratılmalıdır. Düm ve tek vuruşların nota yazımı gösterilmelidir. Tam, yarım ve çeyrek vuruşlar öğretilmelidir.
- Eğitimin içeriğinde nota değerleri ve kolaydan zora doğru ritim kalıpları yer almalıdır.
- Bu yaş grubu çocukların el kasları gelişmiş olduğundan ritim kalıpları kolaydan zora doğru öğretilmeye başlanabilir.
- Eğitimin içeriği anlaşılabilir olmalıdır.
- Eğitimin içeriğinde etkinlik olmalıdır.
- Eğitimde, çocukların görev ve sorumluluk alabilecekleri etkinlikler olmalıdır.
- Etkinlik süresi çok uzun ve yorucu olmamalıdır.
- Eğitimin içeriğinde çocuklardan ritim kompozisyonları istenmelidir.
- Eğitimde, çocuklardan yaratıcılıklarını geliştirmeleri sağlayacak ritim kalıpları oluşturmaları istenebilir.

- k. Eğitimin içeriğinde bilinen şarkılara ritim eşlik yapılması istenmelidir.
- l. Eğitimde çocuklardan bilinen, onların dinlediği şarkılara enstrümanları ile eşlik etmeleri istenebilir. Bu çalışma ile, özellikle DEB olan çocukların, hem işitsel hem de görsel dikkat sürelerinin artması sağlanabilir.
- m. Eğitimin içeriğinde sürekli tekrarlar olmalıdır.
- n. Öğretilen ritim kalıpları, vuruşlar, nota değerleri sürekli tekrar edilmelidir. Önce öğretmen hem çalıp hem söylemelidir. Sonra aynı uygulamayı çocukların yapması istenmelidir.

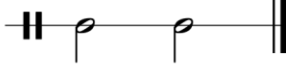

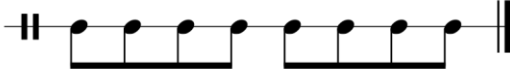

5.4.3. Yöntemin DEB Olan 10-11 ve 12 Yaş Grubuna Uygulanması

Bu yaş grubu DEB olan çocuklar için biraz daha karmaşık ritim kalıpları uygulanabilir. Hecelerden kelimelere geçmek, daha güncel şarkılar seçmek çocukların dikkatini çekebilir. Nota, sus değerleri ve basit zamanlı ölçüler öğretilbilir, bilinen şarkılara ritim eşlik yaptırılabilir, farklı kültürlere ait ritimler ve şarkılar seçilebilir.

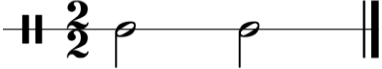
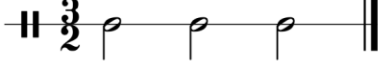
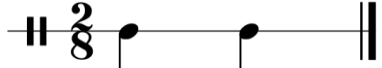
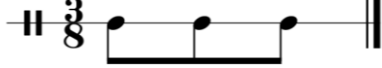
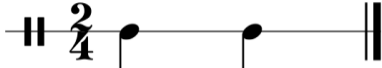

Aşağıdaki iki şarkı Afrika kültürüne aittir. Afrika'da müzik doğaçlama gelişmiştir. Belli temel vuruşları vardır. Ancak Afrika ritimlerinin temelinde doğaçlama ritim vuruşları ve dansları vardır. Doğaçlama ritimler ve danslar ile çocuk kendini ifade etmede daha özgürdür. Bu nedenle ritim eğitimlerinde tercih edilebilir.

○	=	■
∩	=	—
∩	=	∩
∩	=	∩
∩	=	∩

Tablo 5.4. Nota ve Sus Değer Tablosu

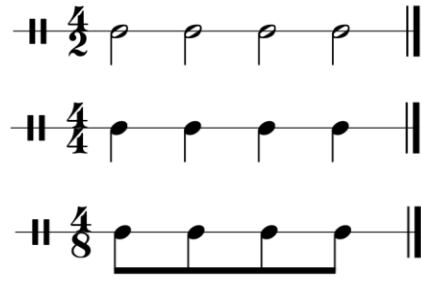
Birlik Nota- 4 Vuruş

İkilik Nota-2 Vuruş

Dörtlük Nota- 1 Vuruş

Sekizlik Nota-1/2 Vuruş

Onaltılık Nota-1/4 Vuruş

Tablo 5.5. Nota Değer Tablosu

Şekil 5.17. İki ve Üç Zamanlı Basit Ölçüler

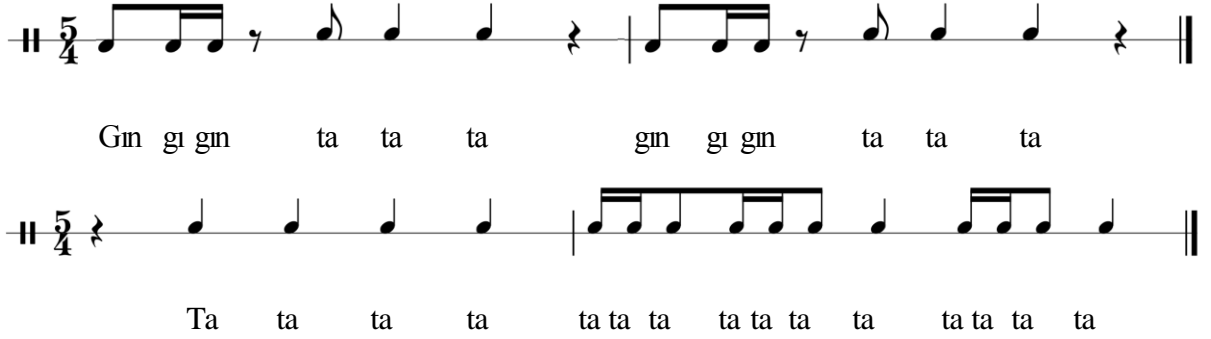
Şekil 5.18. Dört Zamanlı Basit Ölçüler

PERHAPS (Ritim eşlik yapabilecekleri bilinen bir şarkı)

Şekil 5.19. Perhaps Ritim

GINGI-GIN (Afrika şarkı)

Şekil 5.20. Gm gıgn Ritim

Bu yaş grubuna öğretilebilecek Örnek Ritim Kalıpları

Şekil 5.21. Örnek Ritim Kalıbı

Özetle bu yaş grubuna dahil DEB olan çocuklara ritim dersleri şu şekilde verilebilir;

- a. Bu yaş grubuna uygun çalabilecekleri enstrümanlar tanıtılmalı ve temel vuruşları öğretilmelidir. Temel nota bilgisi verilmelidir.

Temel ritim vuruşu olan düm ve tek vuruşları iyice kavratılmalıdır. Düm ve tek vuruşların nota yazımı gösterilmelidir. Tam, yarım ve çeyrek vuruşlar ve nota değerleri, sus değerleri tam olarak öğretilmelidir. Nota yazım işaretleri öğretilmelidir.

- b. Eğitimin içeriğinde daha zor ritim kalıpları yer almalıdır.

Bu yaş grubu çocukların el kasları gelişmiş olduğundan ritim kalıplarının daha zor olanları öğretilmeye başlanabilir.

- c. Eğitimin içeriği anlaşılabilir olmalıdır.

- d. Eğitimin içeriğinde etkinlik olmalıdır.

Eğitimde, çocukların görev ve sorumluluk alabilecekleri etkinlikler olmalıdır.

- e. Etkinlik süresi daha uzun olabilir ancak çok yorucu olmamalıdır.

- f. Eğitimin içeriğinde çocuklardan ritim kompozisyonları istenmelidir.

Eğitimde, çocuklardan yaratıcılıklarını geliştirmeleri sağlayacak ritim kalıpları oluşturmaları istenebilir.

- g. Eğitimin içeriğinde bilinen şarkılara ritim eşlik yapılması istenmelidir.

Eğitimde çocuklardan bilinen onların dinlediği şarkılara enstrümanları ile eşlik etmeleri istenebilir. Bu çalışma ile, özellikle DEB olan çocukların hem işitsel hem de görsel dikkat sürelerinin artması sağlanabilir.

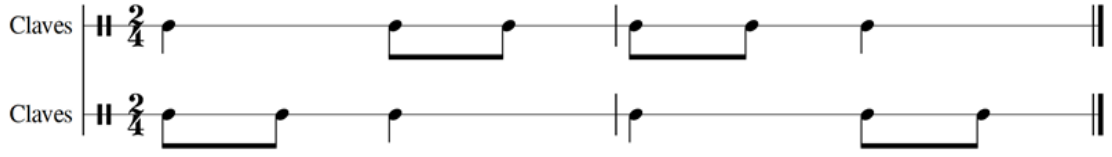
- h. Eğitimin içeriğinde sürekli tekrarlar olmalıdır.

Öğretilen ritimler kalıpları, vuruşlar, nota değerleri sürekli tekrar edilmelidir. Önce öğretmen hem çalıp hem söylemelidir, sonra aynı uygulamayı çocukların yapması istenmelidir.

6. ARAŞTIRMANIN SONUCUNDA ELDE EDİLEN BULGULAR

Bu araştırmanın yöntemi Ş.Ö Hasan Akan İlkokulu 1-C sınıfı öğrencilerinin tamamına DEB olsun olmasın öncelikle çocukların dikkat sürelerini arttırmak ve ritim enstrümanı çalmayı öğretmek amacıyla uygulanmıştır. Üç yıl boyunca çocuklara kolaydan zora doğru görsel dikkat sürelerinin artışlarını değerlendirmek amacıyla birbirinin tersi ölçülerde ritim kalıpları verilmiştir. Her dönemin sonunda da yöntemin değerlendirilmesi yapılmıştır. Değerlendirme sonuçları aşağıdaki tablolarda görülmektedir.

Birinci Yılın Değerlendirme Sorusu:

Şekil 6.1. 1. Yıl Değerlendirme

Araştırmanın çalışma grubuna 2/4 değerinde ölçüsü olan iki ritim kalıbı verilmiştir. Birinci ritim kalıbında iki ölçü birbirinin tersidir. İkinci ritim kalıbında da ölçüler birbirinin tersi verilmiştir.

Tablo 6.1.'de ve Tablo 6.2.'de DEB olan ve olmayan çocukların başarı yüzdeleri görülmektedir. Tablo 6.1.'de birinci ritim kalıbında ilk ölçüyü DEB olan 17 çocuktan 8'i doğru olarak 47.05 başarı yüzdesi ile, ikinci ölçüyü 17 çocuktan 5'i 29.41 başarı yüzdesi ile, her iki ölçüyü birleştirerek DEB olan 17 çocuktan 4'ü 41.17 başarı yüzdesi ile çalmışlardır.

Tablo 6.2.'de görüldüğü gibi ikinci ritim kalıbına ilk ölçüyü DEB olan 17 çocuğun 9'u doğru olarak 52.94 başarı yüzdesi ile, ikinci ölçüyü 17 çocuktan 5'i 29.41 başarı yüzdesi ile, her iki ölçüyü birleştirerek DEB olan 17 çocuktan 7'si 41.17 başarı yüzdesi ile çalmışlardır.

Bir yılın sonunda DEB olan grubun ritim kalıplarında her iki ölçüyü birleştirerek çalma başarılarında artış olduğu gözlemlenmiştir. Tablo 6.1. ve Tablo 6.2. DEB olan çocuklar açısından kıyaslandığında ilk ölçüyü akılda tutma oranları ikinci ölçülere göre daha yüksek olduğu ve bir ölçünün tersini çalmakta zorlandıkları gözlemlenmiştir.

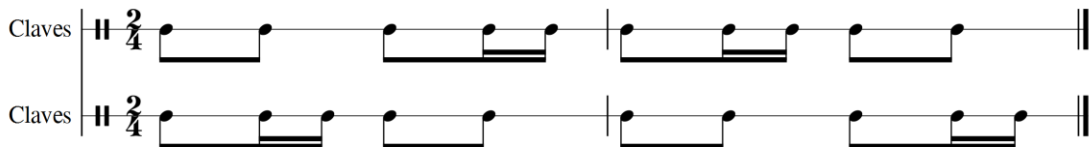
Katılan	1.Ölçü	Başarı %	2.Ölçü	Başarı %	Toplam	Başarı %
17	8	47.05	5	29.41	4	23.52
23	21	91.30	21	91.30	19	82.60
40	29	72.50	26	65	23	57.50

Tablo.6.1. Birinci Ritim Kalıbının Değerlendirmesi (Yıl 1)

Katılan	1.Ölçü	Başarı %	2.Ölçü	Başarı %	Toplam	Başarı %
17	9	52.94	5	29.41	7	41.17
23	21	91.3	21	91.30	19	82.60
40	29	72.50	26	65	23	57.50

Tablo. 6.2. İkinci Ritim Kalıbının Değerlendirmesi (Yıl 1)

İkinci Yılın Değerlendirme Sorusu:

Şekil 6.2. 2. Yıl Değerlendirme

Tablo 6.3.'de ve Tablo 6.4.'de DEB olan ve olmayan çocukların başarı yüzdeleri görülmektedir. Tablo 6.3'da birinci ritim kalıbında ilk ölçüyü DEB olan 17 çocuktan 9'u doğru olarak 52.94 başarı yüzdesi ile, ikinci ölçüyü 17 çocuktan 11'i 64.70 başarı yüzdesi ile, her iki ölçüyü birleştirerek DEB olan 17 çocuktan 7'si 41.17 başarı yüzdesi ile çalmışlardır.

Tablo 6.4.'da görüldüğü gibi ikinci ritim kalıbına ilk ölçüyü DEB olan 17 çocuğun 9'u doğru olarak 52.94 başarı yüzdesi ile, ikinci ölçüyü 17 çocuktan 12'si 64.70 başarı yüzdesi ile, her iki ölçüyü birleştirerek DEB olan 17 çocuktan 11'i 64.70 başarı yüzdesi ile çalmışlardır.

İkinci yılın sonunda DEB olan grubun ritim kalıplarında her iki ölçüyü birleştirerek çalma başarılarında artış olduğu gözlemlenmiştir. Tablo 6.3. ve Tablo 6.4. DEB olan çocuklar açısından kıyaslandığında ilk ölçüyü çalma başarısı ile ikinci ölçüyü çalma başarısı arasındaki farkın azaldığı her iki ölçününde hafızada kalabildiği görülmektedir. Bir ölçünün tersini çalmakta geçen yıla göre daha başarılı oldukları gözlemlenmiştir.

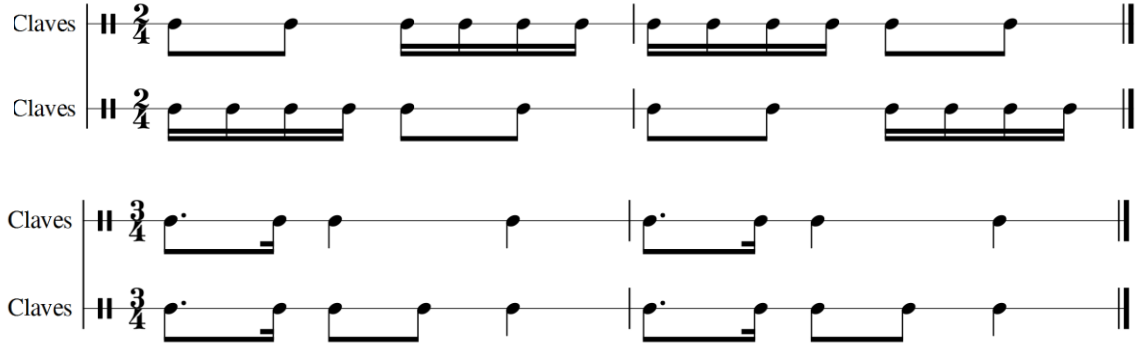
Katılan	1.Ölçü	Başarı %	2.Ölçü	Başarı %	Toplam	Başarı %
17	9	52.94	11	64.70	7	41.17
23	23	100	23	100	19	82.60
40	32	80	34	85	26	65

Tablo 6.3. Birinci Ritim Kalıbının Değerlendirmesi (Yıl 2)

Katılan	1.Ölçü	Başarı %	2.Ölçü	Başarı %	Toplam	Başarı %
17	9	52.94	12	70.58	11	64.70
23	23	100	23	100	21	91.30
40	32	80	35	87.50	32	80

Tablo 6.4. İkinci Ritim Kalıbının Değerlendirmesi (Yıl 2)

Üçüncü Yılın Değerlendirme Sorusu:

Şekil 6.3. 3. Yıl Değerlendirme

Katılan	1.Ölçü	Başarı %	2.Ölçü	Başarı %	Toplam	Başarı %
17	14	82.35	14	82.35	11	64.70
23	23	100	23	100	23	100
40	37	92.50	37	92.50	34	85

Tablo 6.5. Birinci Ritim Kalıbının Değerlendirmesi (Yıl 3)

Katılan	1.Ölçü	Başarı %	2.Ölçü	Başarı %	Toplam	Başarı %
17	15	88.23	15	88.23	11	64.70
23	23	100	23	100	23	100
40	38	95	38	95	34	85

Tablo 6.6. İkinci Ritim Kalıbının Değerlendirmesi (Yıl 3)

Tablo 6.5.'de ve Tablo 6.6.'da DEB olan ve olmayan çocukların başarı yüzdeleri görülmektedir. Tablo 12'de birinci ritim kalıbında ilk ölçüyü DEB olan 17 çocuktan 14'ü doğru olarak 82.35 başarı yüzdesi ile, ikinci ölçüyü 17 çocuktan 14'ü 82.35 başarı yüzdesi ile, her iki ölçüyü birleştirerek DEB olan 11'i çocuktan 7'si 64.70 başarı yüzdesi ile çalmışlardır.

Tablo 6.6.'da görüldüğü gibi ikinci ritim kalıbına ilk ölçüyü DEB olan 17 çocuğun 15'i doğru olarak 88.23 başarı yüzdesi ile, ikinci ölçüyü 17 çocuktan 15'i 88.23 başarı yüzdesi ile, her iki ölçüyü birleştirerek DEB olan 17 çocuktan 11'i 64.70 başarı yüzdesi ile çalmışlardır.

Tablo 6.5. ve Tablo 6.6. kıyaslandığında DEB olan çocukların birinci ve ikinci ritim kalıplarında ilk ölçüleri başarıyla çaldıkları gözlenmiştir. Her iki ölçüyü çalma yüzdelerinde bir değişiklik olmamıştır. Genel olarak ritim kalıplarını çalma yüzdelerinde bir artış gözlenmiştir.

Katılan	1.Ölçü	Başarı %	2.Ölçü	Başarı %	Toplam	Başarı %
17	12	70.58	10	58.82	8	47.05
23	23	100	23	100	19	82.60
40	35	87.50	33	82.50	27	67.50

Tablo 6.7. Üçüncü Ritim Kalıbının Değerlendirmesi (Yıl 3)

Katılan	1.Ölçü	Başarı %	2.Ölçü	Başarı %	Toplam	Başarı %
17	15	88.23	15	88.23	12	70.58
23	23	100	23	100	23	100
40	38	95	38	95	35	87.50

Tablo 6.8. Dördüncü Ritim Kalıbının Değerlendirmesi (Yıl 3)

Tablo 6.7.'de ve Tablo 6.8.'de DEB olan ve olmayan çocukların başarı yüzdeleri görülmektedir. Tablo 14'de birinci ritim kalıbında ilk ölçüyü DEB olan 17 çocuktan 12'si doğru olarak 70.58 başarı yüzdesi ile, ikinci ölçüyü 17 çocuktan 10'u 58.82 başarı yüzdesi ile, her iki ölçüyü birleştirerek DEB olan 17'i çocuktan 8'i 47.05 başarı yüzdesi ile çalmışlardır.

Tablo 6.8.'de görüldüğü gibi ikinci ritim kalıbına ilk ölçüyü DEB olan 17 çocuğun 15'i doğru olarak 88.23 başarı yüzdesi ile, ikinci ölçüyü 17 çocuktan 15'i

88.23 başarı yüzdesi ile, her iki ölçüyü birleştirerek DEB olan 17 çocuktan 12'si 70.58 başarı yüzdesi ile çalmışlardır.

Tablo 6.7 ile Tablo 6.8. kıyasladığında DEB olan çocukların başarılarında artış gözlenmektedir. İkinci ritim kalıbı birinci ritim kalıbından daha zor olsa da çocukların başarı düzeylerinin ve buna bağlı olarak dikkat sürelerinin daha yüksek olduğu gözlenmektedir.

7. SONUÇ

Araştırmanın bu bölümünde, ritim eğitimi ile DEB olan 6-12 yaş aralığındaki DEB olan çocukların dikkat sürelerinin artırabileceğine yönelik hazırlanan ritim eğitim model önerisi ile ilgili bulgulara bağlı sonuçlar yer almıştır.

40 kişiden oluşan çalışma grubuna 3 yıl süre ritim eğitimi uygulanmıştır. Her yıl sonunda eğitimin değerlendirilmesi yapılmıştır. Sağlıklı bir değerlendirme yapılabilmesi için çocuklar, kendilerine hissettirilmeden DEB olan ve olmayan olmak üzere iki gruba ayrılmıştır. Her iki gruba da aynı ritim kalıpları sorulmuştur. Burada ki amaç çocuklar arasında ayırım yapmadan DEB olan çocuklara onlara hissettirmeden dikkat sürelerini artırıcı eğitim vermek aynı zamanda da her iki grubunda müzik eğitimi ile sosyal ve akademik becerilerini geliştirmektir.

Üç yıl boyunca 17 kişiden oluşmuş DEB olan gruba sorulan ritim kalıplarında dörtlük ve sekizlik değerlerden oluşan 2/4'lük ritimlerin çalmaları istenmiştir. Tablolar incelendiğinde DEB olan çocuklar için şu sonuçlara ulaşılmıştır.

Araştırmanın genel bulguları aşağıda maddeler halinde bulunmaktadır.

- a. Ritim eğitiminin yürütüldüğü DEB olan çocukların oluşturduğu katılımcı grubun müzik derslerine olan istek ve ilgilerinde artış olduğu gözlemlenmiştir.
- b. Ritim eğitiminin yürütüldüğü DEB olan çocukların oluşturduğu katılımcı grubun enstrüman çalmaya istekli oldukları gözlemlenmiştir.
- c. Öğretilen ritim kalıplarının kolayda zora doğru ters yazılması ile DEB olan çocukların dikkat sürelerinde artışlar olduğu gözlemlenmiştir.
- d. DEB olan çocuklardan istenilen ritim kompozisyonlarının yaratıcılıklarını artırdığı gözlemlenmiştir.
- e. Bir yıllık eğitimin sonunda yapılan değerlendirmeye göre DEB olan çocukların algı düzeylerinde artışların olduğu gözlenmektedir. Birinci yıl en yüksek başarı oranı yaklaşık olarak %41 ikinci yıl en yüksek başarı oranı %70 ve üçüncü yıl en yüksek başarı oranı %88 olmuştur.

- f. Karmaşık ritim kalıplarının DEB olan çocuklarda daha zor algılandığı gözlemlenmiş ve eğitimin kolaydan zora doğru verilmesi ve uygulanması gerektiği kanaatine varılmıştır.
- g. İlk yılın tabloları incelendiğinde ters ölçülerin algılanmasında DEB olan çocukların zorlandığı görülmektedir.
- h. Bir yıllık bir ritim eğitimi sonunda DEB olan çocukların 2/4 değerinde iki ölçüden oluşan ritim kalıbını çalma başarılarında artış olabileceği gözlenmiştir.
- i. İki yıllık ritim eğitiminin sonunda DEB olan çocukların 2/4 değerinde iki ölçüden oluşan daha karmaşık ritim kalıbını çalma başarılarında artış olabileceği gözlenmiştir.
- j. Üç yıllık eğitimin sonunda DEB olan çocukların daha iyi odaklanarak 2/4 değerinde iki ölçüden oluşan daha karmaşık ritim kalıbını çalma başarılarında artış olabileceği gözlenmiştir.
- k. Yıl bazında tablolar incelendiğinde DEB olan çocukların verilen ters ölçülerin çalma başarılarında artış olduğu gözlenmiştir.

8. KAYNAKLAR

Ercan, S.E. (2015). Dikkat Eksikliği. İstanbul: Doğan Egmont Yayıncılık Tic.AŞ.

Yavuzer, H. (2016). Çocuk Psikolojisi. İstanbul: Remzi Kitabevi AŞ.

Sürücü, Ö. (2016). Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu Anne Baba-Öğretmen Elkitabı. İstanbul. Bilgi Yayınevi.

Abalı, O. (2015). Hiperaktivite ve Dikkat Eksikliği. İstanbul. Adeda Yayıncılık.

Çoban, O. (2005). Müzikterapi. İstanbul. Haliç Üniversitesi Kütüphane Dokümantasyon Daire Başkanlığı.

Ercan, S.E ve Aydın, C. (2014). Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu. İstanbul: Pupa Yayınları LTD.ŞTİ.

Yavuzer, H. (2002). Eğitim ve Gelişim Özellikleriyle Okul Çağı Çocuğu. İstanbul: Remzi Kitabevi A.Ş.

İnternet:

Elektronik Makale ve Yayınlar

Burdon dikkat testi, <http://rehberliktestleri.com/rehberlik/2004/12>

Özen, N (2007). GÜ Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 24, Sayı 2, 57-63.
<http://muzikegitimcileri.net>

Özal.K (2007). OMU Sosyal Bilimler Enstitüsü, Dalcoroze Metodu.
<http://muzikegitimcileri.net>

9. EKLER

9.1. Burdon Testi

Adı, Soyadı: xxx xxx

Sınıf ve No:

Yaş : xx

Cinsiyet: xx

Tarih:...../...../.....

Sayfada bulunan satırları gözden geçirin. Bütün a, b, d ve g harflerinin altını çizin. Bir satırı gözden geçirirken önce yalnız bir harf işaretleyin. Satırdaki tüm a, b, d ve g harflerinin altını çizin.

a e p z s u a h v k l a s i b i o u o u o e
r v b p m i b i r b s m n t d a u f c f k a
c k a h s e y p h b p s d g y z d v r i f g
y d v c o y e r z h e z s e g m k f z d a y
f s d y i b t d h m l n i e m t g t b d f u
k c i c k o k o s t l u z u g m a f l v u t
i z r f o u d v h y p n b p m v h n n g r y
p v k l n t y o r z n c p h t e m z i o i m
r a l y g s o i v a i n a r c h o d b f p h
k u b s y g u e m k l t c g v g r i p c t e
c i t e l r n z f u d b m s h d k u f d s m
s i v e t c p l r g v g c t l r m e u g y e
b o k e h b u k o p f u d o h o r a n i a v
i o s g y l a r m i f b z m e l h t z n z r
o y t n a k v p y k g v n n h v m p b n p y h

v d u o f r h i t u v l u a m f a c u l t s
o k o k c i c k u f s b t g t m e i n i z h
d t b i y a s f y n d z f k m g e s z e h z
r e n e o c v d y f f l r v d z y g d z p b e
p y c a a s c g c a h t n m p b r i b i k p
a f n p v d m t o y m i l g d e o t o c n t
l u p z n k r h p u c b o y g u d v y a o l
s z o a p f f t c v k i r b p m n e r g e s
b a h v i h s c k z r f d r a c g y n m h y
t d s v c g z y f m p t r o g e u u b b y h
i u a n y a d u m f a p y z e b k d b o l z
e l z h e a d z t c l p r y f m s n v i c v
s b i v m z g p s m r k b k r e h c u v n s
f l s l e i o l g l k t h z o k t d e a r h
f m i i c f t i b s g k m k n p h v b g u

Çizilmemiş :.....

Yanlış çizilmiş:.....

Zaman :.....dk.

9.2. Dikkat Eksikliği - Öğretmen Ölçeği

Sorun	Sorunun Derecesi			
	Yok 0	Biraz 1	Fazla 2	Çok Fazla 3
1.Dikkatini ayrıntılara veremez.				
2.Ödevlerinde dikkatsizce hatalar yapar.				
3.Önemli görevlerde ve oyunlarda dikkatini toplamada zorluk çeker.				

4.Oyun yönergelerini takip etmede zorlanır.				
5.Görev ve etkinliklerini düzenlemede zorluk çeker.				
6.Unutkandır. Ödev materyallerini kaybeder.				
7.Dikkati kolayca dağılır.				

(Ercan, 2015:117)

9.3. Dikkat Eksikliği-Ebevyn Ölçeği

Sorun	Sorunun Derecesi			
	Yok 0	Biraz 1	Fazla 2	Çok Fazla 3
1.Dikkatini toplamada zorluk çeker.				
2.Ödevlerinde dikkatsizce hatalar yapar.				
3.Önemli görevlerde ve oyunlarda dikkatini toplamada zorluk çeker.				
4.Oyun yönergelerini takip etmede zorlanır.				

5.Kendisine seslenildiğinde duymaz.				
6.Unutkandır. Ödev materyallerini kaybeder.				
7.Dikkati kolayca dağılır.				
8.Televizyon izlerken veya bilgisayar oyunu oynarken dış uyaranlara kendini kapatır.				

(Ercan, 2015:117)

9.4. Öğrenci Gözlem Formu (DEB)

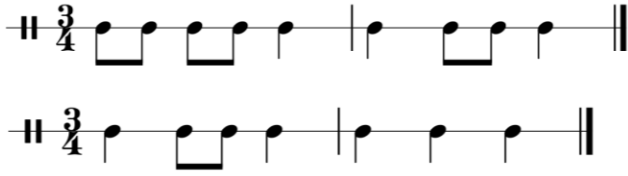
AD/SOYAD	NUMARASI	SINIFI	GÖZLEM SONUCU
Dikkat süresi kısadır			
Derste odaklanma sorunu yaşıyor.			
Okuma ve yazmada problem yaşıyor.			
Zaman kavramı ve soyut işlemleri zor anlıyor.			
Bir işi tamamlamak için takip gerekiyor.			
Kendinden küçüklerle arkadaşlık kuruyor.			
Okuma ve yazmada yetersiz kalıyor.			
Bazı sesleri çıkaramıyor. (kalem-talem)			
Oyunun kurallarına uymakta zorlanıyor.			
Ödevlerini tamamlamakta zorlanıyor.			
Sınavlarda bildiği halde hata yapıyor.			
Sözlü ifadelerde yetersiz kalıyor.			
Sözlü sınavlarda yazılı sınavlara kıyasla daha başarılı olabiliyor.			
Yazılı sınavlarda sözlü sınavlara kıyasla daha başarılı olabiliyor.			
Sadece yüksek sesle konuşulduğunda söylenenleri dinliyor.			

Sadece göz temasında söylenenleri dinliyor.	
Ders materyallerini sürekli unutuyor.	
Değerlendirme	

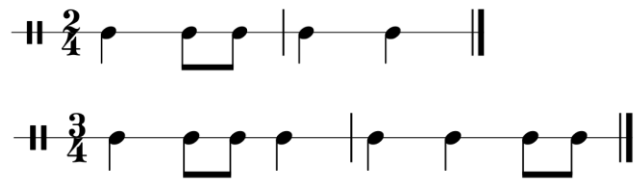
(Ercan, 2015:117)

9.5. Katılımcı Grubun Ritim Kompozisyonları

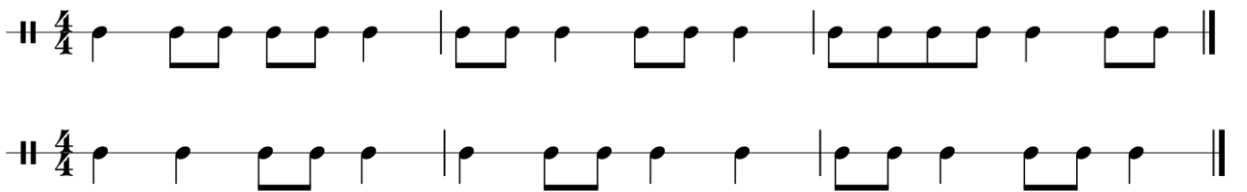
Barış

Ahmet

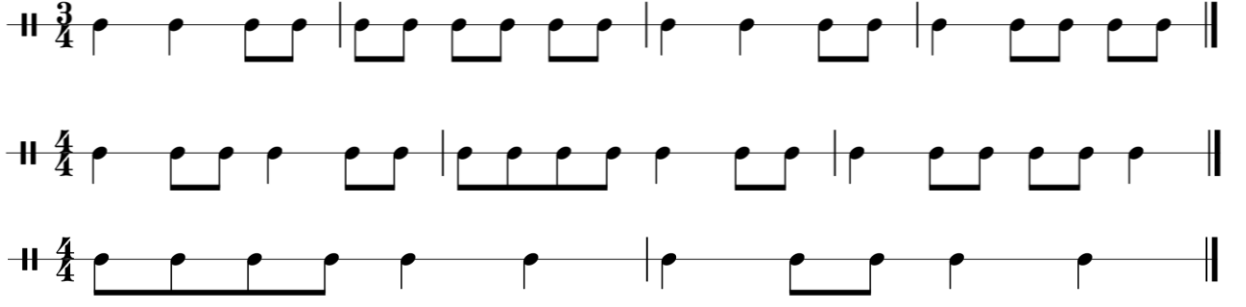

Pelin

Işıl

9.6. Uzman Görüşü

Uzman psikolog Merve Soysal Başa yapılan röportaj.

Dikkat Eksikliği nedir?

Bazen tek başına bulunsada, bazen hiperaktivite ile birlikte bulunur. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite (DEHB) olarak tanımlanır. Dikkat Eksikliği çocuğun yaşına uygun dikkat süresini tamamlayamamasıdır. Diyelim ki 6 yaşında belli bir süre 6 dakika kadar bir şey odaklanmasını bekliyoruz, 7 yaşındaysa bunu 10'a çıkarıyoruz. Tek bir işte sabir kalamamasıdır. Dış uyaranların etkisiyle çabucak dağılmasıdır. Başladığı bir işi asla bitirememesidir. Bu tarz çocuklarda genellikle anne babaların en çok anlattıkları; “Televizyona ya da bilgisayara odaklanabiliyor. Nasıl dikkat eksikliği var?” diye sorarlar. Televizyonda görüntü 21sn akar gider, böyle akan giden bir görüntüye hepimiz odaklanırız. Bilgisayarların kendi içinde yanık lambaları vardır. Çocuğun oraya odaklanması kolaydır. Ancak gelin görün ki, bir kitaba veya ödevde odaklanmak çok daha fazla beceri isteyen bir iştir. 6 yaşından itibaren aktif olması beklenirken, dikkat eksikliği bozukluğu daha küçük yaşlardan itibaren belirtileri ortaya çıkar. Yani yaşına uygun legoyu tamamlayamamak, sık sık oyun değiştirmek. İlkokul çağında ödevini tamamlayamamak, sık sık yerinden kalkmak, öğretmenin anlattığı konuyu beş dakika dinlemek ama altıncı, yedinci dakikalarda yavaş yavaş kopmaya başlamak, birinin kalemını düşürmesi, birinin öksürmesiyle kendini başka alanlara göndermek. Böylelikle verilen bilgiyi tam olarak alamamak. Bu durum çocuğun akademik başarıyı düşürmesiyle ortaya çıkar.

Dikkat eksikliği yaşıml ilerlemesiyle geçen bir durum değildir. Eğer hiperaktivite de varsa ergenlikle birlikte hiperaktivite azalır ve bitmeye yaklaşır, davranışları daha dzenlenir, ama dikkat eksikliği hayat boyu devam eden bir süreçtir. Belki bununla başa çıkmayı, daha fazla organize olmayı kişi renebilir ama bu sıfırlanmaz. Bakarsın yetişkinlikte hiç ellenmemiş bir dikkat eksikliğiyse, işte sık sık ufak tefek araba kazaları yapmak, sık iş değiştirmek, aldığı eğitimin karşılığında beklenen düzeyde ykselememek gibi birtakım sıkıntılar yaşarlar.

Dikkat eksikliği bozukluğu tanısı nasıl konur?

DEB tanısı öncelikle gözlemler neticesinde anne ve babanın başvuruş ile konur. Bizde görüşme ve gözlemlerimiz neticesinde gerekirse test yaparız. Çocuğun hangi dikkat alanında kaymalar olduğunu ve zekâ puanını tespit ederiz. Bunun için verimli sonuç aldığımız viscal 4 testi yapıyoruz. Bu test ile dikkat çocuğun dikkat girişinde problem veya dikkat çıkışında problem olup olmadığını lyoruz. Görsel veya işitsel dikkat problemi var mı diye ölüm yapıyoruz. Testler, lmler ve gözlemlerimiz neticesinde tanı koymaktayız.

Dikkat eksikliği tanısı konmuş bir ğrenci için okul ve sınıf öğretmeninden beklentileriniz nelerdir?

Dikkat eksikliği testi yapıldıktan sonra çocuğun hangi dikkat alanının geride kaldığını tespit edip önerilerimizi ve tavsiyelerimizi paylaşıyoruz. Çocuğun görsel dikkati geride ise, tahtaya yakın oturtulmasını, pencere kenarına oturtulmamasını istiyoruz. İşitsel dikkat geride ise, çocuğun n sırada ve öğretmene yakın oturtulmasını istiyoruz. ğretmeden rutin tekdüze ders anlatmamasını gerekirse el çırparak dikkat toparlamasını, sesini inişli çıkışlı kullanmasını istiyoruz. Öğretmen ders arasında bilmece sorarak dikkati farklı bir yere götürüp tekrar toparlatabilir. Çocuklarda dikkat dağınlıklı etrafıda dağtır. Yanındaki ile konuşur. nndekine bulaşır. Sınıfın işleyişini bozar.

ocuk aynı zamanda hareketli ise yan sınıftan kâğit gibi ders ile ilgili bir malzeme istenebilir. Böylece ders ile ilgili görev verilerek hareket ihtiyaı karşılanabilir. İşitsel dikkat geriliği için ses kayıt cihazı ile ders tekrarı yaptırılabilir. Görsel dikkat geriliği için renkli figürler, atlas gibi materyaller kullanılabilir.

Dikkat eksikliği ile tıbbi m¼cadeleye destek olarak neler yapılabilir?

Her Şeyden ¼nce ¼ocuęumuzda DEB olduğunu kabul etmemiz ve ona g¼re davranmamız gerekir. ¼ocukta DEB olabilir ancak başarılı olduğu alanlarda vardır. ¼ocuk bu alanlara y¼nlendirilmelidir. Burada ¼nemli olan yani DEB ile m¼cadele edilirken ¼ocuęun ¼zg¼veninin ne kadar incinip incinmediğidir. Sistematik hareket etmek gerekir. ¼ocuk okuldan geldikten sonra dinlendirilmeli ve daha sonra kısa molalar vermek Őartıyla derse baŐlanmalıdır. Elektronik uyarıcılar m¼mk¼n olduğu kadar az kullanılmalı ancak hi¼ olmamalıdır. Teknolojik ¼r¼n kullanımı sınırlandırılmalıdır. Kısa molalarda elektronik uyarıcılar yerine farklı aktiviteler yapılmalıdır. ¼devler zordan baŐlanmalıdır. ¼ocukların ¼alıŐma ortamı d¼zenlenmelidir. Masası pencere kenarında olmamalı, masa¼st¼ olabildiğince sade olmalıdır. ¼ocuklara mutlaka spor veya sanatsal bir aktivite yaptırılmalıdır. Ancak yapılan aktivitelerin hi¼biri haddinden fazla uzun olmamalıdır. Bu noktada s¼re ¼ok ¼nemlidir. Aktivite uzun olursa ¼ocuk dersten kopar. ¼ok kısa olursa aktivite yaptığı alanda bir Şey ¼ęrenemez. ¼ocuk spor aktivitelerinde tenis oynarken topu takip etmek zorunda olduğu i¼in dikkatini toplamaya ¼alıŐacaktır. Aikido ile hareket becerisini geliŐtirecektir. Hangi sanatsal aktiviteyi yaparsa yapsın enstr¼man ¼almak gibi mutlaka DEB olan ¼ocukların dikkat alanlarını geliŐtirecektir.

M¼zik ve ritim eğitimi DEB ile tıbbi m¼cadele edilmesinde destek olur mu?

Bir m¼zik aleti ¼almak DEB olan ¼ocukların tedavisi i¼in ¼ok faydalı olacaktır. 9 yaşından ¼nce gitar zorlayıcı olabilir. Biz ¼ncelikle vurmalı ¼algıları tavsiye ediyoruz. Ritim eğitimi yan destek olabilir. İŞitsel dikkat alanı zayıf olan ¼ocukların tedavisinde ritim ¼nemli bir destek olabilir. Duyduğu ritmi ¼alma, sesi algılama ve geri verme dikkat toplanması a¼ısından ¼nemlidir. Eğer ¼ocukta DEB ile beraber hiper aktivite bozukluğu yani DEHB varsa piyano yerine vurmalı ¼algılar daha tavsiye edilir ki ¼ocuęun hareket ihtiya¼ı karŐılsın.

9.7. Minik Eller Büyük Sesler Arşivi

1.sınıf

Şekil 9.1. İlk dersler

Şekil 9.2. İlk dersler

Şekil 9.3. Sevgi çemberi

2. sınıf

Şekil 9.4. Ataşehir Belediyesi Bilim Şenliği

Şekil 9.5. Ş.Ö.Hasan Akan İlköğretim Okulu Yeni Yıl Etkinliği

Şekil 9.6. Ş.Ö.Hasan Akan İlköğretim Okulu Yeni Yıl Etkinliği

Şekil 9.7. Ş.Ö.Hasan Akan İlköğretim Okulu 23 Nisan Etkinliği

Şekil 9.8. Ş.Ö.Hasan Akan İlköğretim Okulu 23 Nisan Etkinliği

3.sınıf

Şekil 9.9. Ş.Ö.Hasan Akan İlköğretim Okulu Yıl Sonu Etkinliği

Şekil 9.10. Ş.Ö.Hasan Akan İlköğretim Okulu Sertifika Töreni

Şekil 9.11. MEBS Dinleniyor

9.8. Gelecek Onların Dergisi

Minik Eller Büyük Sesler

Değerli okuyucularım;

Minik Eller Büyük Sesler ritim grubumuzu 18 Mart 2010 tarihinde kurduk. Grup adını minik ellerinden esinlenerek aldı ve kurulduğu günden bugüne; Türk ve Dünya ritimlerini başarılı bir şekilde çalıyor.

Başta Afrika kökenli olmak üzere, Latin ve Türk perküsyon enstrümanlarıyla, Afrika ve Latin temalarını Türk ezgilerine motifleyen kendimize özgü bir tarz oluşturmaya çalışıyoruz.

39 minik el ile birlikte zaman içinde dikkat düzeyimizi yükseltmeyi, bir arada çalışabilmeyi, gerektiğinde durmayı ve aynı ahenk içinde ritmi sürdürebilmeyi hedeflemekteyiz. Bu hedefimize her çalışmada biraz daha yaklaşıyoruz.

* * *

Bu kadar minik elle bir arada çalışırken pek çok keyifli anılar biriktiriyorsunuz. Özellikle öğrencilerimin eğitimlerine katkı sağlayan, benim içinse keyifli ve bir o kadar şaşırtıcı bu anımı sizlerle paylaşmak istiyorum. Afrika ritimlerini öğretmeye başlamıştım ve nasıl giriş yapabiliriz diye sesli olarak düşünüyordum. Çocuklara da " - Afrika ritimleri doğaçlama gelişmiştir." dedim. Çocuklar birden ellerinde ki efektif enstrümanları çalmaya başladılar. Bana gözümü kapattırdılar. Nerede olduğumu sordular. Onlardan cevap istediğim için " - Bilmiyorum" dedim. " - Şimdi sıra sizde diyerek onlara gözleri kapalı çaldırmaya başladım ve " - Siz neredesiniz?" diye sordum. Bana;

" - Kuş seslerinin olduğu bir yer."

" - Ağaçlar var."

" - Maymunlar ağaçlarda oyun oynuyorlar."

" - Bir kaplan susamış ve su içiyor."

" - Yağmur yağıyor."

ve daha pek çok benzetme yaptılar.

" - Peki burası neresi" diye sordum. Hep bir ağızdan " – ORMAN!" diye cevap verdiler. Böylece Afrika ritimlerine nasıl başlayacağımızı bulmuş olduk.

Perküsyon Öğretmeni
Gülten Anlı

Şekil 9.12. Gelecek Onların Dergisi Sayı 2 Perküsyon Öğretmeninin Köşe Yazısı

62

Minik Eller Büyük Sesler

Değerli okuyucularım;

Minik Eller Büyük Sesler perküsyon grubunun birinci sınıftan bugüne kadar olan çalışmalarını kısa bir şekilde değerlendirmem gerekirse; grup olmayı ve birlikte çalışmayı, paylaşmayı, müziğin evrensel olduğunu, vurmali enstrümanları tanıyarak çalmayı öğrendiler. Bugüne kadar Türk ve Dünya ritimlerini toplu halde başarılı bir şekilde çaldılar. Öğrenmeye temel vuruşlar ile başladılar, ardından nota bilgisine geçtik ve bugün çocuklar düzenlenmiş, bestelenmiş müzikler üzerine duyarak, odaklanarak eşlik etmektedirler.

* * *

Sırada ufak bir anı. Çocuklara her konserden önce, çeşitli sebeplerden ötürü geç kalabileceğimi, ben olmasam da zamanında sahneye çıkıp, profesyonel bir grup olarak konserlerine başlamaları gerektiğini söylerim.

Yeni yıl konseri için prova yapacağız. Ben on beş dakika kadar geç kaldım. Onlarda benim sözlerimi birbirlerine hatırlatıp provaya zamanında başlamışlar. Kulağımı kapıya dayadım kendimi göstermeden onları bir süre dinledim ve “işte benim profesyonel minik ellerim” 😊 dedim.

Sevgili çocuklarım sizlerle gurur duyuyorum, başarılarımızın devamını diliyorum ve gözlerinizden öptüyorum.

Perküsyon Öğretmeni

Gülden Anlı

Şekil 9.13. Gelecek Onların Dergisi Sayı 3 Perküsyon Öğretmeninin Köşe Yazısı

Şekil 9.14. MEBS Kursu Başarı Belgesi

BEN NE ÇALIYORUM?

TRAMPET: Trampet, geniş kenarlı bir kasağın iki yüzüne birer deri gerilmesinden meydana gelen tahta veya madeni gövdeli olup davulun küçültülmüş bir şeklinden ortaya çıkarılmış bir çeşit çalgı aletidir. Alt derisi üzerinde gerilmiş bir titreme kirişi ile vidalanmış olan trampetin üst derisine sıft bagetle vurulmak suretiyle özel ayağı üzerinde veya bir kayışla boyuna asılı olarak çalınır.

Trampet, ordunun yürüyüş beraberliğini sağlayarak askeriyede kullanılan tek ritim sazıdır.

Trampet: Baturay, Beyza, Can, Efe, Gülin, Yiğit ve Emre

BONGO: Güney Amerika ve Afrika doğumlu olan bongo, Küba müziğinde 19. yüzyıldan sonra görüldü. Latin karakterli bir perküsyon olan bongo, 19 ve 21 cm. çaplarında ve alta doğru yaklaşık 25 cm. uzayan iki çemberin yüzeylerine gerilen deriden oluşmaktadır. Çemberler birbirlerine bağlıdır. Genellikle diz üstünde ya da dizlerin arasına yerleştirilerek çalınır da, metal bir ayağa sabitlenerek ya da farklı uygulamalarda kullanıldığı da görülmektedir. Yapımında ağaç kabuğu, hayvan derisi, plastik, fiberglas, röntgen filmi, metal ve sentetik malzemeler kullanılır. Morocco' da seramik'ten yapılanları bulunur. Flâmenko ve İspanyol müziğine oldukça uygun bir enstrüman olan bongo, el ve parmaklarla çalınır.

Bongo: Ayтуğ, Pelin, Sıtkı, Ahmet, Alp ve Barış

DARBUKA: Orta Doğu'da kullanılan vurmali bir çalgıdır ve daha çok oynak ve eğlence amaçlı müziklerde kullanılır. Darbukada Düm ve Tek olarak adlandırılan iki ses vardır: İlk ses, ritmin temelini sağlar ve aletin ortasına vurularak sağlanır, ikinci ses daha çok süsleme ve doğaçlama için kullanılır.

Darbuka: Hande, Emre, Çağla, Betül, Orhun, Zeynep ve Gökalp

Agogo Bell: Ataberk

AGOGO BELL: Popüler müzik türlerinde, afro-brazil ritimlerinde ve samba ritimlerinde kullanılan Afrika kökenli vurmali müzik aletidir. Eğrilmiş metal bir parçaya bağlanan iki adet farklı boyutta inel çanından oluşur.

TEF: Yuvarlak bir tahta kasağın bir veya iki yanına deriden bir örtü geçirilerek yapılan ve deri üzerine parmak vuruşları ile çaldığımız vurmali müzik aletidir.

Tef: Lara, Ataberk ve Serra

Şekil 9.16. Gelecek Onların Dergisi Sayı:1

Djembe: Bilge, Utku ve Defne

DJEMBE (CEMBE): Ahşaptan yapılan bir çeşit Afrika davuludur. Bacakların arasına konularak çalınır ve çok zengin ve derin bir tonda ses üretir. Kenarlarına vurulduğunda ise çok güçlü bir tiz alınabilir.

GUIRO: Bir Latin Amerika vurmali müzik aletidir. Yüzeyi tırtıklıdır ve üzerine çubuk yardımıyla vurularak/sürdürerek ses çıkartılır.

Guiro: Ali Arda

Marakas: Işıl, Emir ve Zeynep

MARAKAS,SHAKER: İçi oyuk gövdesinde bulunan parçalar sayesinde ses çıkardığımız vurmali müzik aletidir.

Şekil 9.17. Gelecek Onların Dergisi Sayı:1

Rain Stick: Arda ve İrmak

RAIN STICK (YAĞMUR SOPASI): Yağmur sesi aldığımız vurmalı müzik aletidir. Afrika ve Latin ritimlerinde kullanılır.

KURBAĞA: Afrika ritimlerinde sık kullandığımız kurbağa sesi veren vurmalı müzik aletidir.

Kurbağa: Ayşe ve Doğa

Cabasa: Ömer

CABASA: Marakasa benzer fakat aralarında ki büyük fark marakasın aksine cabasa'nın dışında plastik ya da metal bilyalar bulunur. Bu dıştaki kısım bir bant üzerine bağlıdır ve cabasa'nın sapı çevrilerek çalınır.

Şekil 9.18. Gelecek Onların Dergisi Sayı:1

MİNİK ELLER BÜYÜK SESLER

Ufacık bedenleri, kocaman yürekleri ile yolları bir okulda kesişen 37 çocuk.

Aileleri eğitim hayatlarının bu en önemli adımında, okulunu ve öğretmenimizi tercih etmişlerdi. Okulun ilk günü meraklı ve ürkek bakışlarıyla öğretmenleriyle tanıştılar. Tanıdıkça da sevgiyle bağlandılar. Okullarını, sınıflarını, tanıyıp arkadaşlıklar kurdular. Okuma yazma çalışmalarına başladılar. Bu çalışmalarda büyük ustalıkta gösterdi o minik parmaklar. Her şey iyi gibi gözüküyordu; ama öğretmenimiz sınıfın bir kısmında öğrenme ve dikkat sorunu yaşadığını fark etti. Konularda ilerleyebilmek için tüm öğrencilerinin aynı seviyede olmasını istiyordu. Veli toplantısı yapıldı, velilerin tam desteği alındı. Sınıfımızda dikkat sorunu vardı ve çözülecekti. Ayrıca çocuklara bireycilikten çok bütüncülüğün aşılması gerekiyordu.

Okulumuzun tam desteğiyle, bu sorunları aşmak için ritim derslerine başladık. Ritim öğretmenimiz ve sınıf öğretmenimizin çabalarıyla bu 37 çocuk ritim derslerini çok sevdiler ve bireysellikten uzaklaşıp bir grup oldular. “Minik Eller Büyük Sesler” böyle doğdu.

İstanbul’da hepsi 8 yaşında 37 çocuktan oluşan ilk ritim grubu MEBS (Minik Eller Büyük Sesler). Bu çocuklar ritmi öyle sevdiler, çalışmalarını öyle ilerlettiler ki yeni yılda konser verip, okulumuzun ritim grubu olarak çalışmalara başladılar.

2-C Minik Eller Büyük Sesler, kendilerine bu şekilde çalışma fırsatı ve her türlü desteği veren: Okulumuzun müdürü Fahri Altay’a, Müdür Başyardımcısı Turgut Şahin’e, Müdür Yardımcıları Tuncay Karakaş’a, Mehmet Kaya’ya ve Resul Uzun’a, sınıf öğretmenimiz Şermin Babaiban’a ve ritim öğretmenimiz Gülden Anlı’ya çok teşekkür ederiz.

Şekil 9.19. Gazete Ataşehir, Yıl: 7 Sayı:65

9.9. Diğer

Ek olarak kullanılan tüm video ve fotoğraf görseller, dvd ve usb olarak tezin sonuna eklenmiştir.

10. ÖZGEÇMİŞ

13 Mart 1975’de Kırşehir’de doğdu. İlk, orta ve lise eğitimini İstanbul’da üniversiteyi Sakarya’da tamamladı. Sakarya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme bölümünden mezun oldu.

2014 Eylül ayında Haliç Üniversitesi konservatuvarında Türk Musikisi bölümünde Yüksek Lisans yapmaya başladı. Halen Haliç Üniversitesi konservatuvarında Türk Musikisi bölümünde yüksek lisans eğitiminde tez aşamasındadır.

Müzik hayatına Üniversite son sınıf öğrencisiyken başladı. O yıllarda Okay Temiz’den Afrika ve Latin ritimleri üzerine dersler almaya başladı. Aynı yıllarda Okay Temiz ile birlikte Senegalli Yamar Thaim’dan Afrika ritimleri, Kübalı Sanatçı William’dan da Latin ritimleri üzerine dersler aldı. 2000 ve 2006 yılları arasında Okay Temiz ve Ritim Atölyesinde yer aldı. Çeşitli konserlere katıldı.

2006 yılında Engin Gürkey Ritim Atölyesinde Latin ritimleri üzerine ders almaya başladı. Engin Gürkey ritim grubu ile konserlere katıldı.

Daha sonra Müjdat Gezen Sanat merkezinde ve Kadıköy Belediyesinde ritim çalışmalarına katıldı. Çeşitli kurumsal çalışmalara katıldı.

Ritimart ritim grubu ile birlikte konserler verdi. Ritimart ritim atölyesinde eğitmen olarak dersler verdi.

2009-2010 Eğitim ve Öğretim yılında Biltek koleji ana sınıfında perküsyon öğretmenliği yaptı.

2010 yılında Marmara Üniversitesi ve Ya-Pa yayıncılık A.Ş nin düzenlediği öğretmen eğitim programına katıldı. Çocuklarda müzik gelişimi ve uygulama etkinlikleri ile çocuklarda ritmik performans ve repertuar çalışmaları konularında eğitim aldı.

2010-2011 Eğitim ve Öğretim yılında Ş.Ö Hasan Akan İlkokulu’nda ritim eğitmeni olarak çalıştı. Aynı yıl aralarında dikkat eksikliği bozukluğu olan 45 ilkokul 1. Sınıf öğrencisinden oluşan Minik Eller Büyük Sesler ritim grubunu kurdu. Grubu öğrenciler ilkokuldan mezun olana kadar çalıştırdı. Aynı grup ve okulla beraber Millî

Eğitim Bakanlığının açmış olduğu EĞİTİMDE İYİ ÖRNEKLER projesine katıldı. Projede konu olarak çocuklarda dikkat eksikliğinin mzık ve ritim ile giderebilmesi işlendi. Ve proje kapsamında 2011/2012 Eğitim ve Öğretim yılında çeşitli konserler düzenledi.

2012-2013 Eğitim ve Öğretim yılında Doğa Okullarında lise mzık öğretmeni olarak çalışmaya başladı ve aynı yıl Doğa Koleji'nde bünyesinde gerçekleşen “Yeşilçam Müzikali”adlı tiyatro oyununda yapım koordinatörü olarak görev aldı. Aynı yıl Ataşehir İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünün düzenlediği TEB Ataşehir İlkokulu bünyesinde okul öncesi ve ilkokul mzık ve sınıf öğretmenlerine yönelik ritim dersleri nasıl verilir ve orff metodu eğitimleri vermiştir.

2013-2014 Eğitim ve Öğretim yılında Doğa koleji bünyesinde gerçekleşen “Ritim Festivali” adlı organizasyona kurduğu ve çalıştırdığı dört Doğa koleji ritim grubu ile katıldı. Aynı yıl Kartal Doğa Okulu bünyesinde İspanya'dan gelen CIMELPR PRSEC Mzık okulu öğrencilerine ve öğretmenlerine ritim workshop düzenlemiştir.

2014-2015 Eğitim ve Öğretim yılında Doğa koleji bünyesinde senaryosunu yazdığı ve yönetmenliğini yaptığı “Doğada şenlik Var” adlı müzikali sahneye koydu.

2015-2016 Eğitim ve Öğretim yılında Doğa koleji bünyesinde senaryosunu yazdığı ve yönetmenliğini yaptığı “Doğada Cmbş Var” adlı müzikali sahneye koydu.

Halen; Doğa Okulları bünyesinde lise mzık ğretmeni olarak çalışmaktadır. Ayrıca, ritim eğitimi ile eğitimin tüm aşamalarındaki çocuklarda görülen dikkat eksikliği, konsantrasyon bozukluğu ve algılama problemlerinin çözülmesi amacıyla “Dikkat Eksikliği ile Mücadele” adlı projeyi Haliç Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi bünyesinde yürütmektedir.